

KLÓFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre 7 korona.
Egy hóra 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre 8 korona.
Egy hóra 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Csütörtök, december 14.

Csapataink közelednek Buzeuhoz.

Budapest, december 13. (Hivatalos.)
A főhadiszállás jelenti:

Keleti haretér:

Mackensen vezértábornagy hadserege portja:

A Jalamita mentén megtörték az ellenség ellenállását, a hátráló ellenséget üldözzük. Az osztrák-magyar-német csapatok Buzeuhoz közelednek. A románok újra 4000 embert hagytak fogolyként kezünkön.

József főherceg vezérezredes hadserege harcvonala:

Canától nyugatra és északnyugatra tovább folynak az orosz támadások. Tegnap is teljesen eredménytelenek maradtak. Kövess vezérezredes hadseregénél, miután a reggeli órákban az oroszok veszteségteljes rohamai összeomlottak, viszonylagos nyugalom volt.

Lipót bajor herceg vezértábornagy harcvonala:

Sikeres portyázásokon kívül a Bystrica-Bolotvinoka mentén nincs jelentős esemény.

Olasz és délkeleti hadszíntér:

Változatlan. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Teljes visszavonulásban az oláh hadsereg.

— Csend Sarrail frontján. —

Berlin, december 13. (Hivatalos.)
A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati haretér:

A Maas és a Somme területen az időnként élénkebb tűzérési tevékenységen, valamint az éjjeli járőr összeköttetéseken kívül egyik hadseregnél sem volt nagyobb harci tevékenység.

Keleti haretér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregének harcvonala:

Nincs lényeges esemény.

József főherceg vezérezredes harcvonala:

Erdős-Kárpátokban járőreink sikeres harcokat vívtak. Erdély keleti arcvonala a német és osztrák-magyar csapatok a Gyergyó-hegységben és a

Királyi gondolat.

Arad, december 13

Egy kérdésre, amely milliók ajkán lebegett, érkezett ma válasz.

Tegnap, midőn a békejegyzék híre széles e világon átfutott, együtt vilámlott át a lelkeken ezzel egy gondolat: — Hol született meg ez a terv, kinek a lelke ringatta, kinek az agya gondolta ki, császár volt-e, vagy király, hadvezér-e, vagy államférfiu?

Hiszen mindenki tudja, hogy a végső eredményt tekintve, egészen egyre megy: kinek lelkében lángolt fel ennek az eszmének az isteni szikrája, mégis tudni kívánta mindenki. Titkos és önkénytelen volt e kívánság, mely talán azért volt olyan heves és követelő, mert milliók háláját rejtegette. Egy nevet akart hallani mindenki, egy nevet, amelyet örök időkre megkoszorúzzon s aranytollal írjon be a történelembe.

Minderre most válasz érkezett. Egy magyar államférfiu, aki tudja, hogy szavának súlya és messzeszálló vizsgálja van, jelentette ma ki, hogy a békejegyzék terve a — monarchiából indult ki.

Lesz-e valaki Magyarországon, aki tiszta örömmel ne ujjongana fel e hír hallatára; lesz-e valaki, aki átszellemült arccal ne tekintene fel egy ifju és bölcs uralkodó tiszta homlokára? Milyen magasztos szív és boldog ember lehet az, aki ily gondolattal lép fel a trónjára, aki átérzi népeinek óhaját és siet azt megvalósítani? Hogyne zárná be szívébe e gyönyörű gondolat királyt boldog népe? Hogyne beszélne róla már ma rajongással s hogyne takargatná már most be a regék színes palástjával? A nép, az istenadta, a jó, a falvakon, a tanyákon csak róla beszél most s hogyan beszél? Kedvesen, okos logikával, a maga egyszerű itéletével:

— Azért nem koronáztatta még meg magát a fiatal királyunk, mert nem akarja háboruban fejére tenni a koronát! — vagy: — nem akar a trónusra ülni addig, míg vér folyik a csatatéren! . . .

Együgyü szó, de szép beszéd és igaz gondolat! A nép szava . . .

. . . A monarchiából indul ki nagy utjára a béke sóvárgott gondolata. Így van ez jól! Hiszen mi nem akartuk soha a másét, mi nem akartunk hódítani soha; nekünk magyaroknak nem kellett gyarmat, nekünk csak ennek a drága földnek göröngyei kellene, — ebből aztán nem is adunk egy porszemet se senki emberfiának. (.)

Trotusul-völgy két oldalán tegnap is visszaverték az oroszok támadásait. A hátráló ellenségnek utánanyomult felderítő osztagaink megállapították, hogy az ellenség jelentékeny veszteséget szenvedett és foglyokkal tértek vissza.

Mackensen vezértábornagy hadserege portja:

Az ellenség, amely orosz lovassággal megerősítve, az erősen megáradt Jalamita mentén újra szembeszállt velünk, ismét teljes visszavonulásban van északkelet felé. A dunai és a IX. hadsereg az egész arcvonalon követi. A Buzeu felé vezető műút mentén jelentékeny tért nyertünk. Itt és a hegységben újra több mint 4000 foglyot ejtettünk.

Macedóniai hadszíntér:

Az utóbbi napokban szenvedett vereségek után a Cerna és a Struma mentén és a tengermelléken csend uralkodott. Ludendorff, első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

LEGUJABB.

Sarrail beadta lemondását. — Tengeri csata német és orosz hajók közt.

Luganó. Az Idea Nationale szerint Sarrail tábornok benyújtotta lemondását.

München. A Münchener Neueste Nachrichten közli, hogy a Romániában talált zsákmány elosztása, amely nyílt gazdaságilag értékesíthető zsákmányról, olaj gabona készletről, állatállományról stb. van szó, egy előre megállapított kulcs szerint történik, amelyben az összes szövetséges hatalmak érdekei igazságosan meg vannak védve.

Genf. Londonban izgalmas hírek terjedtek el egy állítólagos nagy tengeri ütközetről, amely a Jeges-tengerben folyt volna le a németek és oroszok között. Állítólag új német tengeralattjárók is aközbe léptek a harcra. Részletek hiányoznak.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti 13-án este: A Somme mentén és a Maas keleti partján a tüzelés átmeneőleg megelénkült.

A kilencedik hadsereg közeledik Buxenhoz.

A Csernától keletre új szerb támadások kezdődtek.

Lisztvásárlás tolongás nélkül.

(Az új rend életbe léptetése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Az új rendszer szerinti liszt kiosztás december 15-én, pénteken reggel 7 órakor kezdődik a következő módon:

Az I. kerület és II. kerület

a Boros Béni-téren levő VI. számú hatósági üzlethez tartoznak és pedig az I. kerület 1—200 B igazolvány szám 15-én délelőtt,

I. kerület 201—400 B igazolvány szám 15-én délután,

I. kerület 400—végig B igazolvány szám 16-án délelőtt,

II. kerület 1—200 B igazolvány szám 16-án délután,

II. kerület 201—400 B igazolvány szám 17-én délelőtt,

II. kerület 401—végig B igazolvány szám 18-án délelőtt kapják lisztadagjaikat.

A III. kerület 1—1200

B igazolvány számai a Szécheny-utcai III. számú hatósági üzlethez tartoznak és pedig:

1—200 B igazolvány számok 15-én délelőtt,

201—400 B igazolvány számok 15-én délután,

401—600 B igazolvány számok 16-án délelőtt,

601—800 B igazolvány számok 16-án délután,

801—1000 B igazolvány számok 17-én délelőtt,

1001—1200 B igazolvány számok 18-án délelőtt kapják lisztadagjaikat.

A III-ig kerület 1201-től

kezdődő B igazolvány számok a Kossuth-utcai VII. számú hatósági üzletben kapják lisztjüket és pedig:

1201—1350-ig 15-én délelőtt,

1351—1500-ig 15-én délután,

1501—végig 16-án délelőtt kapják lisztjüket.

A IV-ik kerület

a Sarló-utcában levő IX. számú üzletben kapja lisztjét és pedig:

1—200 B igazolvány számok 15-én délelőtt,

201—400 B igazolvány számok 15-én délután,

401—600 B igazolvány számok 16-án délelőtt,

601—800 B igazolvány számok 16-án délután,

801—végig B igazolvány számok 17-én délelőtt.

Az V. kerület

a Forray-utcában levő I. számú hatósági üzletben kapja lisztjét és pedig:

1—200 B igazolvány számok 15-én délelőtt,

201—400 B igazolvány számok 15-én délután,

401—600 B igazolvány számok 16-án délelőtt,

601—800 B igazolvány számok 16-án délután,

801—végig B igazolvány számok 17-én délelőtt.

A VI. kerület

Urbán Iván-utcai IV. számú hatósági üzletben kapja lisztjét és pedig:

1—200 B igazolvány számok 15-én délelőtt,

201—400 B igazolvány számok 15-én délután,

401—600 B igazolvány számok 16-án délelőtt,

601—800 B igazolvány számok 16-án délután,

801—1000 B igazolvány számok 17-én délelőtt,

1001—végig B igazolvány számok 18-án délelőtt.

A VII. kerület

a Csernovits- és Bercsényi-utca sarkán levő V. számú üzletben kapja lisztjét és pedig:

1—200 B igazolvány számok 15-én délelőtt,

201—400 B igazolvány számok 15-én délután,

401—600 B igazolvány számok 16-án délelőtt,

601—800 B igazolvány számok 16-án délután,

801—1000 B igazolvány számok 17-én délelőtt,

A VIII. kerület

a Lipót- és Mikes Kelemen-utca sarkán levő X. számú üzletben kapja lisztjét és pedig:

1—200 B igazolvány számok 15-én délelőtt,

201—400 B igazolvány számok 15-én délután,

401—600 B igazolvány számok 16-án délelőtt,

601—800 B igazolvány számok 16-án délután,

801—1000 B igazolvány számok 17-én délelőtt,

1001—végig B igazolvány számok 18-án délelőtt.

A IX. kerület

a Varjassy Lajos-utcában levő VIII. számú üzletben kapja a lisztet és pedig:

1—200 B igazolvány számok 15-én délelőtt,

201—400 B igazolvány számok 15-én délután,
401—600 B igazolvány számok 16-án délelőtt,
601—800 B igazolvány számok 16-án délután,
801—végig B igazolvány számok 17-én délelőtt.

A szelvényeket a B igazolványról a lisztüzletben, illetve a péknél fejtik le. A pék a közönség által szabadon választható. Mindenki a fent kitüntetett időben, minden tolongás nélkül, megkapja lisztjét, más időpontban senkit sem szolgálnak ki. A lisztadagolás 75 százalék arányban történvén, egy hétre való kis adag liszt sulya 1250 gramm, nagy adag liszt sulya 1575 gramm, egy heti kenyér adag sulya pedig 1750 gramm kell, hogy legyen. A péknél gondoskodás történt, hogy a heti kenyér adag több részletben is legyen kapható.

Fényes Dezső visszavonata lemondását.

(A Kölcsey Egyesület választmányának bizalma. — Aradi írók és művészek mozgalma.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Megírta az Aradi Közlöny, hogy Fényes Dezső, a kulturpalota igazgatója és a Kölcsey Egyesület elnöke, az öt ért hirlapi támadások következtében elhatározta, hogy a Kölcsey Egyesület elnöki állásáról lemond. A Kölcsey Egyesület választmánya e miatt ma délután öt órakor ülést tartott, amelyen a választmányi tagok igen nagy számban jelentek meg. Ott volt az ülésen Varjassy Lajos polgármester, Fábry Sándor dr., Just Ferenc, Szathmáry János, Jegessy Károly dr., Kovács Vince, Mandl Vilmos dr., idősb Kronner Miklós, Székely Salamon, Műlek Lajos dr., Karolini József, Szemere Kálmán, Buja Sándor és még többen a választmányi tagok közül.

A Kölcsey Egyesület kisebb jelentőségű folyó ügyeinek elintézése után Fényes Dezső bejelentette távozási szándékát a választmányának. Beszédében vázolta azokat a nehézségeket, amelyekkel a mai körülmények között a Kölcsey Egyesületnek meg kellett küzdeni, majd rátér azokra a támadásokra, amelyek az ő elnöki működése maga után von.

— A bíráltnak szabadságát — mondotta — elismerem és üdvösnek tartom. Azonban lehetetlen megemlítés nélkül hagynom, hogy van a sajtónak egy része, illetve vannak a sajtónak munkásai, akik részint a maguk érzelmeiből, részint mások sugalmazására egy idő óta, különösen azóta, mióta a kulturpalota igazgatója vagyok, rendszeres, nem mindig objektív és nem mindig jóízű kritikával iparkodnak munkámat lehetetlenné tenni, talán azért, nem tudnak belenyugodni bizonyos helyzetbe, amelynek megváltoztatása már nem áll módjukban. Én a támadásokat úgy fogom fel, mint amilyeneknek a közéletben szereplő ember mindig ki van téve, megnyugvást a magam lelkiismerete és azok véleménye adott, akik velem eszmét cseréltek. Amíg nem tapasztaltam, hogy e támadások a megengedett mértéken túlhaladnak, nem is foglalkoztam sokat a kérdéssel. Most azonban, midőn már családi életem küszöbéig jutnak e támadások, és amelyek összetűgésben vannak elnöki működésemmel, lehetetlen, hogy az egyesület érdekeire való tekintettel ne vonjam le a rendszeres támadások konzekvenciáit. Nagyon jól tudom, hogy a nyomdafestékek szuggesztív ereje van és sokan vannak, akik bírálat nélkül olvassák el a hírlapok közleményeit. Ebből az egyesületnek kára lesz, mert lehetetlen elképzelni, hogy a folyton ismétlődő támadási kampány az egyesületnek ne ártson. És a védekezés is nehéz, mert a nyilvánossággal nem lehet védekezni, hiszen a nyilvánosság a sajtó fegyvere. És nem lehet társadalmi uton sem, mert az a nagy szabadság, amelyet a sajtó magának szerzett, okozza azt, hogy a társadalom ilyen támadásokkal szemben közönyt és bátortalanul mutatkozik. Egyetlenegy megoldás van nézetem szerint, hogy az egyesület az ellenem indult támadásokból kárt ne szenvedjen és pedig az, hogyha én az egyesülettől, amelyet én megalakítása óta legjobb akaratommal szolgáltam, megválnok és midőn ezt a ko-

moly elhatározásomat tudatom, egyben kérem, legközelebbre egy rendkívüli közgyűlést egybe hívni, amelynek feladata az elnöki, alelnöki és titkári állás betöltése legyen és amelynek lesz módja az egyesület vezetését olyan kezébe adni, amelyekben a támadások többé az egyesület kárára nem válhatnak.

Műlek Lajos dr. szólalt fel ezután. Kijelentette, hogy bizalommal van az elnök iránt, a lemondás indokait és a lemondást nem fogadja el és kéri Fényes Dezsőt, hogy a választmány teljes bizalmával viselje tovább elnöki tisztségét. (Eljenzés.)

Fényes Dezső melyen meghatva köszönte meg a választmányának egyhangulag kifejezésre juttatott azt az óhaját, hogy elnöki állásában maradjon meg. Félő azonban, hogyha állásában megmarad, úgy továbbra is ki lesz téve azoknak a támadásoknak, amelyeknek az egyesület látja kárát. Legjobb visszavonulnia és átadni a helyét olyanoknak, akik közbizalomnak örvendenek.

— És ha a kulturpalota igazgatói működését támadják, akkor is lemond? — kérdezte Műlek dr.)

Varjassy Lajos polgármester: Nem tartom helyesnek azt a kijelentést, hogy az elnöki állást foglalja el olyan valaki, aki nagyobb közbizalomnak örvend. Ennél nagyobb közbizalmat nem találhat, minthogy a választmány egyhangulag kéri, hogy maradjon meg állásában. Ami a kritikákat illeti, ha az elnök továbbra is olyan kritikának lesz kitéve, amely nem lenne igazságos, akkor módot találnak majd rá, hogy elégtételt szerezzenek neki. Nézete szerint a kulturpalota igazgatói és a Kölcsey egyesület elnöki állása olyan szorosan összefonódott, hogy a két állást egymástól elválasztani nem lehet.

Fényes Dezső még egyszer megköszönte az iránta megnyilvánult nagy bizalmat, amely szilárd és elhatározott szándékának megmésztására kényszeríti. Kéri a választmány bizalmát és támogatását a jövőre is és reméli, hogy működésével, ha nem is mindenkinek, de azoknak a meglegedését, akiknek véleményére adnia kell, kifogja érdemelni.

(*) A választmány egyhangú éljenzéssel és tapsal vette tudomásul, hogy Fényes Dezső megmésztja szándékát és megmarad a Kölcsey Egyesület elnöki állásában.

A választmány mai ülésén közölte az elnök a Kölcsey Egyesület legközelebbi zsurjainak tervezetét. Vasárnap Zombory Andor tart irodalmi kérdésről előadást, januárban pedig Kacsóh Pongrácz zenei kérdésről, Paikert Alajos a turáni kérdésről, Felvinczi Takacs Zoltán Munkácsy ifjúságáról, Pekar Dezső pedig a folyékony levegőről fognak előadást tartani. Külön előadások lesznek, amelyeken a kulturpalota gazdag könyvtárának anyagát fogják a közönséggel ismertetni. Hosszabb vita után a választmány elhatározta, hogy fenntartja az eddigi rendszert, a számozott helyeket illetően, még pedig úgy, hogy a Kölcsey Egyesület tagjai a zsur előtti három napon kiválthatják számozott jegyeiket, az eddig fizetett elővételi díjat azonban eltörlik.

Ma kaptuk a következő felhívást:

Városunk lüktető, eleven életében fájdalommal nélkülözzük egy oly egyesület működését, mely Arad íróinak és művészeinek termelő munkakészségét Arad irodalmi és művészeti életének fejlődésére egybegyűjtötte és értékesítette volna. Anélkül, hogy bármely eddig létező kultur egyesületet munkájában érinteni akarnánk, író és művészberekkel folytatott előzetes beszélgetés alapján megbízatást nyertem arra, hogy Arad íróit és művészeit e rég nélkülözött egyesület megalakítása érdekében értekezletre össze hívjam.

E kedves megbízatásnak teszek eleget akkor, amikor t. címet e hó 17-ikén délelőtt 11 órára a városház emeleti tanácstermében tartandó értekezletre tisztelettel meghívom.

Rövid tájékoztatásul megemlítem, hogy a tervezet szerint az egyesületnek meghatározott lenne a tagszáma s tagja kizárólag Aradon lakó író vagy művész lenne, a nagyközönség soraiból tehát tagot nem toboroz, a körülmény folytán egyetlen más egyesület érdekkörét nem érinti. Működése telovásó estélyek, zsurók, hangversenyek, kiállítások rendezése, irodalmi és művészeti életünk tellendítése, fejlesztése és irányítása volna. Tájéj tisztelettel: ifju Vass Gusztáv.

Megbukott a Körber kormány.

(Győzött a magyar álláspont a kiegyezésben. — Spitzmüller Sándor az új miniszterelnök.)

— Bécsi tudósítónk telefonjelentése. —

Ausztriában ma szenzációs politikai esemény történt. A Stürgkh gróf meggyilkolása után ezelőtt másfél hónappal, nagy reménységgel kinevezett Körber kormány megbukott és helyét azonnal elfoglalta Spitzmüller Sándor dr. az előző kormány volt kereskedelmi minisztere.

A váratlan kormány-változás legfőbb okát Tisza István gróf miniszterelnök mai parlamenti beszédének egy passzusa mondja meg. A miniszterelnök beszélt a kiegyezési kérdé-

sekről és azt jelentette ki, hogy részleteket nem árulhat el, de biztosítja az országgyűlést, hogy Magyarország jogait és érdekeit megőrvék.

Körber eme jogok és érdekek ellen tört és buknia kellett. A magyar álláspont győzött.

A késő éjjeli órákban érkezett szenzációs eseményről a következőket jelenti bécsi tudósítónk:

A hivatalos Wiener Zeitung holnapi száma a következő legfelsőbb császári kéziratot közli:

Kedves dr. Körber!

Elfogadom az ausztriai összkormány Nékem felajánlott lemondását és megbízom Önt és többi minisztereimet az új kormány megalakításáig a kormányzati ügyek vezetésével. Együttal tudatom Önnel, hogy Spitzmüller Sándor dr. titkos tanácsosomat megbízom az új kormány megalakításával. Bécs, december 13. Károly s. k. Körber s. k.

Kedves dr. Spitzmüller!

Tudatom Önnel, hogy ausztriai kormányom lemondását elfogadom és azt megbízom az új kormány megalakításáig a kormányzati ügyek vezetésével. Megbízom Önt az új kormány megalakításával és az erre vonatkozó javaslatának előterjesztésével. Károly s. k. Spitzmüller s. k.

Bécsből telefonálják: A kabinet lemondása és a lemondás elfogadásának híre csak a késő esti órákban vált ismeretessé. Nagy meglepetést keltett, noha tudták politikai körökben, hogy Körber minden téren, amelyen hét heti miniszterelnöksége óta működni megkísérelt, nagy nehézségekkel találkozott. Lemondásának tulajdonképeni okáról információk nem jutottak nyilvánosságra, de politikai körökben mindenekelőtt rámutatnak arra, hogy Körber a mai nap folyamán fogadta a német munkaközösség elnökségét, a kik újból hangoztatták, hogy ragaszkodnak mindazon követelésekhez, amelyek teljesítését már Stürgkh kilátásba helyezte, többek közt a német nyelv szupremáciájának biztosítását Csehországban és pedig követelték, hogy ezt a tizenegyedik szakasszal vigye keresztül. A miniszterelnök azonban ragaszkodott ahhoz, hogy csak parlamenti uton hajlandó a fontos kérdéseket elintézni és miután ennél fogva a németek egyhangú támogatására a parlamentben nem számíthatott, ugylátszik jobbnak látta lemondását beadni. Hasonlóképen felemlíthető az is lemondásának okául, hogy Körber Galicia különállásával abban a formában, amint tervezve volt, nem értett egyet és ezt az akciót is csak parlamenti uton akarta elintézni.

Ami a kiegyezést illeti, Körber szintén nem volt hajlandó a Stürgkh által elfogadott kiegyezési tervezetet elfogadni és ugylátszik ez különösen hozzájárult ahhoz, hogy a király lemondását már most elfogadja és utódját mindjárt kinevezze. Ezenkívül Körber programjában kijelentette, hogy annak legfőbb pontja az élelmezési probléma megoldása. Csakugyan teremtett egy új hivatalt, a Közélelmezési Hivatalt, de tudták, hogy ezt a nehéz kérdést hat hét alatt nem lehet megoldani. Senki sem várta ezt, de valamit mindenki várt. De valami sem történt. Szóval elég ok volt arra, hogy ilyen gyors bukás érje Körbert, akinek működéséhez az osztrákok annyi reményt fűztek.

Az a körülmény, hogy a király Spitzmüllert dr.-t nevezte ki miniszterelnökké, arra enged következtetni, hogy különösen a kiegyezés kérdése volt a főoka Körber lemondásának. Spitzmüller, mint a Stürgkh kabinet kereskedelmi minisztere részt vett a Tisza István gróf és Stürgkh között lefolyt tárgyalásokon és élénken részt vett az új kiegyezés megalakításában. Spitzmüller főleg azért nem vállalt tárcát a Körber kabinetben, mert Körber mindjárt működése elején a kiegyezésnek már Stürgkh által elfogadott néhány pontja ellen állást foglalt. Hogy Spitzmüller lett Körber utódja az azt bizonyítja, hogy a kiegyezés kérdésében a magyar kormány álláspontja győzött, vagyis a Stürgkh-Tisza-féle kiegyezési tervezetet változtatlanul el fogják fogadni.

Karácsony a vasuti állomáson. Az aradi állomáson, mint a háború előző éveiben, úgy az idén is karácsonyfát állítanak az átutazó katonák részére, hogy ünnepi hangulatban legyen részük azoknak a harcosoknak is, akik

vonaton töltik szent karácsony ünnepét. Arra kérjük a közönséget, hogy akik az átutazó katonák karácsonyfájának feldszítésére adakozni akarnak, adományait juttassák el a vasuti katonai parancsnoksághoz.

Bizalom a kormány iránt.

(Megszavazták az indemnitást. —

A képviselőház ülése.)

(Saját tudósítónk telefonjelentése.)

A képviselőház mai ülésén Szász Károly alelnök elnökölt. Az ülés elején az elnök felolvastatja Hindenburg válaszsürgönyét a képviselőház táviratára.

Tisza István gróf miniszterelnök válaszolt ezután az eddigi vita folyamán elhangzott észrevételekre. Sajnálja, hogy az élelmezési kérdésben olyan kijelentések hangoztak el, amelyek a dolgok nem ismeréséből fakadnak. Gyakorta felszínre vetnek olyan kérdést, amely nem a nyilvánosság elé való. A lengyel kérdéstről hangoztatja, hogy a kérdés nyilvános taglalása nem válik az ügy hasznára. Óvakodni kell attól, nehogy a lengyelekben olyan vágyakat támasszunk, amelyeknek megvalósítása azután nehézségekbe ütközik. Ugron Gábor tulzottan sötét színekkel festette a székelek helyzetét. Az ő indítványaira vonatkozóan ki kell jelentenie, hogy a kormány mindent elkövet, hogy megfelelő segítő akcióval segítsen a helyzeten, bajon és nyomoron. Azonban formális és teljes kárpótlásra nem gondolhatunk, mert az országot nem terhelhetjük meg olyan terhekkkel, amelyeknek nagyságát megközelítőleg sem ismerjük. A kormány széleskörű segélyezési akcióval foglalkozik és a szükséges kárfelvételt már legközelebb megkezdik. Kéri, hogy a Ház térjen napirendre Ugron indítványa felett.

A miniszterelnök után Tolcszky János pénzügyminiszter válaszolt a vitában elhangzottakra. Kijelenti, hogy a költség helyet főleg azért terjesztették be az indemnitást, mivel a szükségletekben rövid hónapok alatt olyan változások állhatnak be, hogy a kormány az egész évre nem kötheti le magát. Kifejti, hogy a dohányhiány főoka a fogyasztás megnövekedése. A dohány beváltás áremelkedése nem hozta meg a kellő eredményt. A termelés nagyrészt a hadbavonult hadsereg részére kötik le, mégis a polgári lakosságnak is rendelkezésére áll kellő mennyiség. Reflektál ezután Batthyányi Tivadár grófnak a nagybankok ellen felhozott vádjaira. Kimutatja, hogy a tőkejövedelem növekedésével arányosan emelkedik a tőkére nehezede adó is. A nagybankok tőkeemelését különböző pénzügyi és gazdasági körülmények teszik indokolttá. Indokolatlan tőkeemeléseknél a kormány mindenkor közbe fog lépni. Elfogadásra ajánlja a javaslatot.

A Ház általánosságban megszavazza ezután az indemnitást és részleteiben vita nélkül szintén elfogadták.

Attérték ezután a külkereskedelmi viszonyok rendezéséről szóló törvény meghosszabbítására.

Károlyi Mihály gróf felvilágosításokat kér vajjon megtele-e a tényeknek az, hogy Ausztriával hosszú kiegyezést akarunk kötni.

Apponyi Albert gróf figyelmeztet a hosszú lejáratu gazdasági szerződés veszedelmességére. A kérdés megoldását a parlamentre kellene bízni, holott, mint hírlík, a kormány már hosszabb időre lekötötte magát.

Polónyi Géza a kiegyezésről és arról kér felvilágosítást, hogy a kormány milyen relációkat tart fenn Németországgal, amelylyel szintén lejár szerződésünk.

Eszterházy Móric gróf ugyanilyen értelemben szólal fel.

Tisza István gróf miniszterelnök a felszólalásokra a következőkben válaszol:

— A kiegyezés kérdésében a kormány álláspontja változatlan. A szerződéseket csak december 31-én kellene felmondani, azonban már június 30-án megtették az összes szükséges intézkedéseket. Mindenesetre úgy járnak el, hogy az országnak szabad rendelkezése, minden körülmények között biztosítva legyen. Részletekbe most nem bocsájtkozhat és nem tudhatja az időpontot sem meghatározni, amikor majd módjában lesz tájékoztatni erről a Házról. Ennek ideje csak akkor következhetik be, amikor már Ausztriával és Németországgal a főbb elvi kérdésekben megegyezést létesítettek.

A javaslatot ezután általánosságban és a részleteiben elfogadták.

Kövess csapatai megvédik Mackensen hátát.

(Bukarestben nyugalom van.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Bukarestből jelentik: **Enver** pasa török hadügyminiszter Szófián keresztül ideérkezett.

Szófiából jelentik: A szövetségesek előnyomulása Romániában győzelmesen halad előre. A demoralizált oláhok és oroszok ezrivel adják meg magukat. Bukarestben teljes nyugalom uralkodik és a lakosság szeretetreméltóan viselkedik csapatainkkal szemben. **Mackensen** nem a királyi palotában lakik, hanem a kormány egyik épületében szállott meg. A királyi palotát **Mackensen** személyes védelmébe vette. Az oláh vasutak igazgatója megkérte **Mackensent**, hogy engedje meg az államvasutaknak oláh alkalmazottakkal való újbóli üzembe helyezését.

Szófiából jelentik: A kilencedik hadsereg már tegnapelőtt elzárta azt az utat, amely a Bodzai-szorosból lefelé vezet, átlépte a Buzefolyót felső folyásánál a Bukaresttől keletre elhagyták a Jalonitát. A román sereg egy része a Dunán keresztül a Dobrudzsába igyekszik menekülni, ahol **Szacharov** tábornok hadseregéig mindig ellenállást fejt ki. Menedék-helyüket erősen veszélyeztetik a Dunán átkelt bolgár csapatrészek. Az ellenség egyetlen biztosnak nevezhető menedékhelye, Moldova. Az ellenség szakadatlan utóvédharcok között akar ide visszavonulni, hogy Moldovában döntő ellenállással megpróbálkozzék. Hogyha itt is vereséget szenvednek, akkor kényszerülnek a hadviselés további folytatását teljesen átengedi az oroszoknak. Mivel az oláhok ereje többre már nem képes.

Zürichből jelentik: A szövetségesek csapatai Bukaresttől már nyolevan kilométernyire keletre nyomulnak előre. A nyugatról és délről egyszerre megtámadott **Focsani** és **Galac** közötti tengeren a menekülő ellenség nem fejthet ki hosszas ellenállást.

Budapestről jelentik: A sajtóhadiszállásról jelentik: **Kövess** tábornok egy újságíró kérdéseire a következőket mondotta: A december nyolcadiki veszteségteljes kárpáti csatájuk után az oroszok megkezdték az egész fronton heves támadásaikat. E harcok még nincsenek befejezve. Megvagyok győződve, hogy az ellenség ezuttal sem éri el célját és az egész frontvonalon hőiesen küzdő csapataink visszaverik az ellenséget, mielőtt az helyi sikereit megszilárdíthatná és kihasználhatná. Bizonyos, hogy miként eddig, úgy ezután is sikerülni fog **Mackensen** hadseregének hátát és szárnyát fedeznünk és biztosítanunk.

A sajtóhadiszállásról táviratozzák: Az Erdős-Kárpátokban kiujult orosz offenzíva véres harcokra vezet. Az oroszok emberéletet nem kimélve megkísérlik az egész harcvonalon frontunk visszaszorítását, de teljesen sikertelenül. Állásaink előtt mindenütt százával hevernek rohamaik után az orosz hullák. Gurarucada mellett, alig négyszázötven méter széles fronton több mint ezer hullát számláltunk össze. Az offenzíva első négy napján az ellenség veszteségét körülbelül 21.000 emberre becsülhetjük.

Kis tőke a hadikölcsönben.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az ötödik hadikölcsön jegyzésének lendülete örvendetes módon fokozódott az utolsó napokban. A vidék elismerésre méltó buzgalommal veszi ki részét a nemzet erőfeszítésében, ugyannyira, hogy a vidék részvételének számaránya, mely a legutóbbi hadikölcsön alkalmával közel ötven százalékos volt, az előző hadikölcsönöket előreláthatóan jóval felül fogja mulni. Különösen a földbirtokos osztály mutat élénk érdeklődést, mely tudatára ébredt, hogy a hadikölcsön-címlet most a legjobban kamatozó befektetés, mely azonfelül bármikor pénzzé tehető.

A közönség élénk részvételére vall az is, hogy az eddigienél sokkal nagyobb figyelemmel kíséri a jegyzéseket. Összehasonlításokat tesz. Kritikával kíséri a különböző jegyzések összegét s nem egy esetben felszólal, amikor úgy véli, hogy egyesek nem tesznek eleget kötelességüknek abban a mértékben, ahogy az tőlük vagyonuk és jövedelmük arányában elvárható volna. A közönségnek ez a kritikája nem egy esetben ösztönző hatással volt a késedelmezőkre, bár ma még korántsem lehet végleges ítéletet mondani a részvétel tényleges arányáról. Számos jegyzést csak ezután fognak nyilvánosságra hozni és a jegyzések lefolyásának rendes tünete, hogy sokan csak a jegyzési időnek utolsó tizennégy napjában váltják ki címleteiket.

Az utolsó időre várható a kis jegyzések zöme is, mely főképp a 6 százalékos járadékkölcsönt favorizálja. Ennek a járadékkölcsönkötvénynek ugyanis 50 koronás a legkisebb címlete, készpénzfizetés esetén tehát már ötven koronától fölfelé felajánlhatja mindenki vagyonának fölöslegét a hazájának.

És miután a járadékkölcsön kötvényei effektíve 6,2 százalékos kamatoznak, elmondható, hogy a kistőke biztos elhelyezésére a hadikölcsönnél kedvezőbb mód ma nincsen.

Az aradi pénzügyintézetnél a következő jegyzések történtek:

Az Aradi Első Takarékpénztárnál a következők jegyezték: **Seiner Bernát** és **Fia** 30.000, **Ujhelyi Julia** 2000, **Moravetz Mór** 1500, **Liczki László** 1500, **Becker Béla** 1100, **Burián János** főigazgató 1000, **Aradi Első Takarékpénztár** tisztviselőinek alapítványa hősi halált halt kartarsuk **Eckhart István** emlékére 1000, **Rauchbauer Károly** 700 korona. A mai jegyzés 38.800 korona. Az összes eddigi jegyzések 4.588.050 korona.

Az Aradi Polgári Takarékpénztárnál az ötödik magyar hadikölcsönre a mai napig összesen 1.217.900 koronát jegyezték és pedig: **Aradi polgári fiúiskola** kirándulási alap 300, **Polgár Olga** 30.000, **Geisz Franciska** 2000, **Erdélyi Mariska** 600, **Stark Sándor** 6000, **Kerpel Izsó** 20.000, **Kárpáti Jánosné** 15.000, **Singer Antal** 10.000, **Singer Izrael** 15.000, **Darányi János** 5000, **Herbststein Cecília** 2000, **Világosi egyház** templomépítési alap 200, **Solyom József** 4200, **Lázár Zsárd** dr. 10.000, **Brasch József** 10.000, **Unger Mór** 40.000, **Lenzvel Ferenc** 400, **Simon Kálmán** 1000, **Szath-**

máry Mihály 15.000, **Fejes Eszter** 100, **Kornis Testvérek** 10.000, **Keresztes Gyula** dr. 5000, **Nattland Testvérek** 4000, **Reiniger Samuné** 10.000, **Isztray Mariska** 1000, **Máday Margit** 500, **Fischer Jenő** dr. 10.000, **Dózsa Bertalan** 500, özv. **Vangyel Sándorné** 2000, **Forró F.** 400, **Szabados Margitka** 1500, **Münz Janosi** 200, **Schill Katica** 2000, **Schill Mariska** 1000, **Kremer Antal** 200, **N. N.** 200, **Schäffer Richard** 1000, **Elek Első Takarékpénztár** jegyzése 103.800, **N. N.** 30.000, **N. N.** 5000, több vidéki intézet jegyzése 215.000 korona. Felek, kik jegyzésüket nem óhajtják nyilvánosságra hozni 207.000 korona, az intézet saját jegyzése 400.000 korona. Az intézet eddigi hadikölcsönökből saját tőkéje részére összesen 1.700.000 koronát jegyzett.

A „**Viktoria**” **Takarék és Hitelintézet**-nél a mai nap folyamán 4000 koronát jegyezték. Az összes eddigi jegyzés 870.400 korona.

MOZGÓKÉP SZÍNHÁZ.

A mozi csillaga.

(*Franceska Bertini* film, bemutatja az *Uránia* színház.)

A „**Kaméliás hölgy**” szédületesen nagy sikere után nap-nap után a közönség százai sóvárgó lélekkel epedtek a kiváló művésznő újabb szereplése után, mert ez a ragyogó szépségű nő elbájolta és büvölte szépségével, ragyogó játékával a mozi minden közönségét.

A nemzetközi moziművészetben előkelő helye van ennek a fejedelmi megjelenésű, nagyszerű tehetségű nőnek, akit fájdalom, csak ritkán látunk szerepelni. Csodálatos szépség, forró délszaki temperamentum: igazi nagyvilági nő **Franceska Bertini**, akit nemcsak királynői szépségeért, hanem tehetségének ragyogásáért is bámulnak. Ő áll a középpontján mindannak, amit a moziban a komoly drámai művészet alakításának nevezünk. A modern társadalmi filmekben 6 volt az erotikumával ható ideges, szenvedélyes asszony, 6 ábrázolja a színésznőt, amilyen a magánéletben. Ő volt az elkényeztetett urleány, a metressz, a házastörő asszony s minden szerepében egyformán kitűnő ez a sötét tekintetű, sugar termetű, hipermódern művésznő. Ma hosszú szünet után újra megjelenik a vásznon.

Látjuk megtelni a nézőteret a moziközönség értelműségével amint a cselekmény folyamán nem egyszer fogjuk hallani az elragadtatás felkiáltásait, mert olyan szerepet játszik a művésznő melynek bár igénytelen címe, de annál jelentősebb cselekménye irodalmilag megtisztult, minden pongyolától ment kép, melyben egy igazi színésznő kálváriája van elmondja, eljátszva úgy, ahogy azt **Franceska Bertini** tudja csak.

* **Eorrit Weixler** utolsó szerepe az **Apollóban**. (Az új műsor eseményei.) Megírták a lapok, hogy **Dorrit Weixler**, a mozi legbájosabb s egyik legtehetségesebb művésznője megrendítő körülmények között meghalt. A babaarcu, mindig ötletes és esztelen **Dorrit Weixler**, aki már annyi kellemes perccet szerzett a mozi publikumának, a sok munkától összeroppant, elborult elmével beszállították egy berlini szanatóriumba, ahol az elmúlt napokban meghalt életének rózsanyílásán. **Dorrit Weixlerrel** a mozi egyik legtündöklőbb csillaga homályosult el. Utolsó szerepét „**A milimári**” című háromfelvonásos vígjátékban játszotta el. Az **Apolló-színház** a tragikus véget ért nagy művésznő iránti kegyeletből megszerezte az utolsó **Dorrit Weixler**-képet s azt csütörtökön és pénteken vetíti. Ezzel együtt bemutatásra kerül az **Apolló-színházban** a legújabb magyar film, az „**Artatlan vagyok**” című dráma, amelyet **Mérei Adolf** és **Janovits Jenő** dr. rendezett. A szerepeket a legkiválóbb magyar művészek játsszák. A dráma különös érdekessége, hogy a cselekménye francia földön játszódik le.

* **Sumi Marica** — **Bogdán Stimeff**, a bolgár király O felsége filme legközelebb az **Urániában**.

Arad hódoló közgyűlése.

(A város felirata IV. Károly királyhoz. — „A dolgozó társadalom osztatlan közreműködése.”)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Kintzig János főispán elnöklésével ma délután hódoló közgyűlést tartott Arad város törvényhatósági bizottsága. A mai közgyűlés egyetlen témája az új király iránti igaz, őszinte hódolat volt, amely valóban impozáns módon nyilvánult meg. A közgyűlést Kintzig főispán olyan emelkedett szellemű, lendületes és tartalmas beszéddel nyitotta meg, amely percekig lenyűgözve tartotta a nagy számmal megjelent tagokat. A beszéd, amelyet a jelenlévők mindvégig állva hallgattak meg, következőleg hangzik:

(A főispán a királyról.)

„Tekintetes törvényhatósági bizottság! „Szerény, kötelességtudó és van szive”, ezt mondotta Wallis gróf, akinek eddig talán legtöbb alkalma volt betekinteni lelki világába IV. Károlynak, Magyarország új királyának. Oly kiváló emberi tulajdonságok ezek, hogy a legnagyobb reménnyel és bizalommal nézhetnénk uralkodása elé, ha többet nem is tudnánk királyunkról. De tudunk. Tudjuk, hogy egy borzalmas emberi tragédia, mely személyét oly váratlanul állította a viharzó események homlokterébe lenyűgöző hatalmas erejével komoly és tetterszerű férfiúvá érlelte az ifjút. Népeit egy félvilággal dicsőséges harcban állva, tanulta megismerni, oly időben, mikor felszínre kerül minden, ami egy nemzetben nagy és nemes, épen úgy, mint apró emberi gyarlóságai, amikor egy röpke év tapasztalatai felérnek hosszú évek megfigyeléseivel és így elmondhatjuk, hogy ifjú szívvel, telve gazdag tapasztalatokkal, erős férfiként lép a trónra. Megismerte hű népét viharzó, véres csatákban, mikor feltartóztatlanul gázolta le elleneit, mert dicsőség neki küzdeni, ha kell halni hazájáért és királyáért. Megismerte az itthon küzdő törhetetlen hazafiságából származó bámulatos munkabírást és önfeláldozó szeretetét a trón és haza iránt. De nemcsak megismerte hanem belelátott szívébe és lelkébe, ismeri magyar népe ezredéves ragaszkodását ősi alkotmányához és a dicsőséges szent koronához és még e hónapban fenkölt homlokára téteti Szent István koronáját, mert érzi, és tudja, hogy akkor egészen az övé népének hódolata és szeretete.

Ez a megismerés, ennek a megismerésnek honorálása az ebből fakadó harmónia uralkodó és nemzet között az erőnek és hatalomnak oly forrása, melyen most a háboruban meg fog törni az ellenség minden ereje, az eljövendő áldásos békében pedig a virágzó fejlődés biztos záloga lesz. IV. Károly ifjú királyunk, magyar nemzeted reménységgel, bizalommal, hódolattal köszönt, szeretettel zár szívébe és szíve, lelke mélyéből forró fohászt küld az egek urához. Isten áldjad, óvjad, Isten éltesd a magyarok királyát!”

A tapssal és éljenzéssel fogadott megnyitó után a főispán bejelentette, hogy Angel István dr. városi főjegyző helyett, annak nagy elfoglaltságára való tekintettel, Varjassy Lajos dr. városi főjegyző, kamarai főtitkárt kérte fel a város hódoló feliratának elkészítésére. Varjassy dr. ezután felolvasta a hódoló feliratot, amelyet szintén állva hallgattak meg a jelenlévők. A hódoló felirat teljesen eltér a sablonos törvényhatósági manifestációktól, mert az új kor haladó szelleme hatja át, amikor ama

hő óhajának ad kifejezést, bárha a jövőben az új királyt magasztos munkájában a dolgozó társadalom osztatlan közreműködése kíséri. A felirat stílusbeli szépségeivel és mélysége tartalmával őszinte hatást keltett és méltóképpen fogja képviselni e nagy város lakosságának szent érzelmeit. A hódoló irat szövege a következő:

(Hódolat az új kor királyának.)

Felséges Királyunk! Arad szabad király város törvényhatósági bizottsága a legmélyebb hódolattal üdvözli Felségedet trónralépése alkalmából. Végzetesen nehéz idők zivatarában jutott Felségednek osztályrészül az a súlyos feladat, hogy a monarchia mindkét államának népeit ezeknek a borzalmasan fenséges küzdelmeknek, ennek a létünkért, szellemi és anyagi fejlődésünk biztosításáért folytatott élet-halál harcának szenvedéseitől dicsőségesen megszabadítsa és rámutasson arra az útra, mely a béke nehéz, de örökszerű munkájának és a nemzetek gyűlölködését nem ismerő testvéri együttműködésnek templomába vezet. A mai kor gyermekei a világtörténelemnek évszázadait élék át néhány esztendő alatt és azok az intézkedések és intézmények, melyek a háború után a beköszöntő békének boldogabb korszakát lesznek hivatva előkészíteni, talán egy új, felfogásában tisztultabb, a rideg elzárkózás rendszerevel szakító, egymást nemlenező és leigázni vágyó, hanem egymást a legkiválóbbak nemes versenyében támogató és kiegészítő emberiséget fognak az építő romokon találni. A magyar nemzet fiainak koblát a legáhítatosabb hála és a legbensőbb lelkesedés hatja át, hogy a világtörténelemnek ennél a nagyszerű, dicsőséges fordulatánál, a múlt és a jövőnek ezen az évezredes mesgyéjén Felséged magasztos személye állt ott valamennyiünk sorsa és boldogsága felett. A magyar nemzet hódolatteljes ragaszkodása és határtalan szeretete, mely aggódva követte Felségednek minden léptét a haremazon, szellemi és anyagi javainak legjavával járul a trón számolyához, hogy azokat Felséged magasztos céljainak, messze jövőendő időkbe kisugárzó korszakos munkájának szolgálatába bocsássa. Felséged trónralépése alkalmából szöveget intézett a magyar nemzethez, mely mindannyiunk szívében a lelelkesebb visszhangra talált. Felségednek népéhez intézett szövege nem a haremazonok kürtjének harsány riadója, hanem a béke nagyszerű korszakának, a nyugodt, de megfeszített polgári munka varázsluolájának bűbajos dallama volt. A nemzet szellemi és fizikai munkásainak milliói lelkesült reménységgel olvasták, hogy a jövőben a fáradságos, becsületes munkának mindenki zavartalanul élvezni fogja gyümölcsét és szent meggyőződésünk, hogy nincs már messze az az idő, midőn Magyarország telkent királyát magasztos munkájában a dolgozó társadalom osztatlan közreműködése fogja sikerről sikerre kísélni. Nehéz, válságos időknek vagyunk szemtanúi s a jelen nemzedéknek az a magasztos, mérhetetlen áldozatokat követelő szerep jutott a világtörténelemben, hogy egy boldogabb, igazságosabb, a munkát és tehetséget jobban megbecsülő korszaknak legyen uttörője. A magyar nemzet határtalan lelkesedéssel vállalja az új idők súlyos gondjait s polgárainak vagyónát, munkásainak fáradhatatlanságát, tudó-

sainak, költőinek és művészeinek lángelméjét ajánlja fel a trónnak számolyán, hogy a királyi szózat igéi mielőbb testet öltsenek.

Felséges királyunk! A magyar nemzet mögött egy évezredes történelem áll annak minden szenvedéseivel és dicsőségével, csalódásaival és reményeivel, homályaival és ragyogásaival, tévedéseivel és sikereivel. Erre az évezredes történelemre hivatkozva jelentjük be Felségednek legmélyebb alattvalói hódolatunkat és minden tévedéseinken és gyarlóságainkon keresztül is diadalmas kifejezést adunk annak a megingathatatlan hűségünknek és kiapadhatatlan szeretetünknek, melylyel Felséged magas személye iránt viseltetünk. Fogadja Felséged a város törvényhatósági közgyűlésének hódolatteljes üdvözlését.

Ezután a közgyűlés a koronázási ünnepségre a város nevében Kintzig János főispánt, Varjassy Lajos polgármestert és Fábry Sándor dr. Acsev. vezérigazgatót küldte ki, majd elhatározta, hogy a koronázási dombhoz a vesztőhelyről 5 kiló földet küld.

A főispán lendületes szavakkal rekesztette be a közgyűlést, amelyet diszközgyűlésnek kért deklarálni.

Joffret elcsapták.

(Entente kormányok válsága.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Párisból jelentik hivatalosan: Nivelee tábornokot kinevezték az északi és északkeleti hadsereg főparancsnokává.

Az Havas-ügynökség szerint az új francia kabinet következőképpen alakult meg:

Elnökség és külügy: Briand, igazságügy és közoktatás: Viviani; pénzügy: Ribot; belügy: Malvy; hadügy: Liautney tábornok; tengerészet: Lacaze tengernagy; közgazdaság: Clemente; szállítás, katonai és polgári élelmezés: Henriot; gyarmatügy: Doumergue; fegyverkezés és hadianyaggyártás: Thomás.

A Reuter-ügynökség jelenti: Az angol alsóház összeült s nagyon izgalmas jelenetek játszók le. Nagy feltűnést keltett, hogy a volt liberális miniszterek az ellenzéki pádsorok első helyeit foglalták el. Lloyd George és Asquith betegsége miatt nem jelentek meg az ülésen. A Ház elhatározta, hogy a kormány programjáról szóló részletes vitát a jövő hétre halasztják el.

Az Avanti közli Lucci képviselőnek a parlamentben Sonnino és Salandra ellen elmondott beszédét. A beszédben a képviselő hangzott, hogy a külügyminiszter hallgatása annak a következménye, hogy hibát hibára halmoztat katonai és politikai kérdésekben. A háborúba való beleavatkozásért az egész telelősség Salandrara hárul, aki beleszédítette Itáliát ebbe a háborúba. Olaszországot ma az a veszedelem fenyegeti, hogy hatalmas ellenségei szétmorzsolják. Az ententehez csatlakozott kis népek mind elpusztulnak, mivel Németország katonailag legyőzhetetlen és gazdaságilag kimeríthetetlen. Megtévessztették és becsapták az olasz népet, követelik, hogy a bűnösöket vonják felelősségre. A ház egy része zajosan helyeselt, a képviselő beszéde alatt hangosan kiáltozták Sonnino felé, „védelmezze magát, nyilatkozzék”, de Sonnino állhatatosan hallgatott.

Hol lesz a béke konferencia?

— A hágai „Béke-palota”. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az egész világ szeme a napokban a németalföldiek gyönyörű fővárosa: Hága felé fordul. Valahogy ösztönyszerű érzéssel sejt mindenki, hogy a békének elvetett magjából itt fog kiszökkenni az emberiséget tápláló vára-várt kalász.

Hága különben is a békekötések városa. 1750 március 15-én itt kötötték meg a római német császár és a tengeri hatalmak az első hágai egyezményt s ugyanez év május 4-én a másodikat. 1717 február 17-én Spanyolország, Szavója és Ausztria kötötték itt békét, sőt még ez időt megelőzőleg 1697-ben a Hága mellett fekvő Riswyck kastély volt nevezetes békekötés színhelye, amikor szintén egy összekeveredett Európa dolgát bogozták itt ki: tudniillik egyrészt Franciaország, másrészt a császár, Spanyolország, Anglia és Hollandia kötöttek egymással békét.

A békekötések tradicionális városa tehát Hága, így nem igen lehet csodálkozni azon, hogy midőn a békemozgalmak világszerte komoly alapot nyertek: Hága felé fordult a világ béke híveinek tekintete.

A békemozgalmak eleinte túlzott etikai alapon állottak. Az ideális béke rajongó hívei állottak az első sorban. A mindenáron való békét hirdették és követelték akkor, midőn az egész világ fegyverkezett a egymásra fenekedett. Amikor a lelkek mélyén nehéz vádak nőttek, burjánzottak, idealisztikus elveket, általános érvényű erkölcsi tételeket állítottak fel e nemes békebarátok az egymással szemben álló hatalmak elé.

Természetes, hogy munkájoknak semmi eredménye nem lehetett. Csak akkor, midőn a békemozgalmak gazdasági és szociológiai alapon szervezkedtek, lett nagyobb súlyu a működése. Most már a fejedelmek figyelme is a mozgalomra terelődött, különösen azután, hogy Suttner Berta bárónő szinte próféta buzgalommal szegődött a béke apostolává. A nemes lelkű asszony felkereste a fejedelmi udvarokat s ott igyekezett elhinteni a béke magvait, ahol az legkönnyebben megfogható s a legdusabb kalászokat ígérhette.

Egészen különös és lélektanilag érthetetlen, hogy gyenge lelkű és még gyöngébb akaratú II. Miklós orosz cárt — ez időben „a béke cárnak” uezvezték el. II. Miklós cár csakugyan nagy érdeklődést mutatott a békemozgalmak iránt s referáltatott is magának minden ilyen mozgalomról, de eközben állandóan politikai gallibákat csinált, diplomáciájának parancsokat adott az orosz államok megvalósítására s hadseregét egyre fejlesztette, növelte és javította. Ilyen módon a békebarátok minden fáradozása üres malasztá lett, szép szó, amely elrepült, anélkül, hogy célját elérte volna.

Ez azonban nem akadályozta meg a béke őszinte rajongóit, hogy eszméiknek testet adjanak. Minden áron arra törekedtek, hogy látható jelet állítsanak a világ békének. Így született meg a „Béke-palotájának” gondolata.

Eleinte az volt a terv, hogy minden állam fővárosában emelnek egy palotát, amelyben ott-hont talál a békemozgalmak s amely a béke propaganda kiindulási pontja lenne. De csakhamar rájöttek arra, hogy ez a terv nem célravezető, mert épen azt érik el vele, ami minden áron elkerülendő volt, a szeparációt. Ekkor fordultak ahhoz a gondolathoz, hogy egyetlen palotát állítsanak csupán, amely azonban

nemzetközi jellegű lesz s az általános békemozgalmak otthonává fogják avatni. Ennek a palotának külsőleg és belsőleg egyaránt dokumentálnia kell azt a nagy eszmét, amelynek megvalósítására hivatott: nagynak, hatalmasnak és fényesnek kell lennie. Igen, de a békemozgalmak kezdettől fogva gazdag volt tervekben, irányadóeszmékben, csak épen pénzben volt szegény.

A béke rajongói, békeszeretőknek ismert fejedelmi udvarokhoz fordultak, ahonnan nyertek is biztatást, de pénzt nem kaptak. Ekkor jött segítségükre Carnegio Andrew amerikai milliárdos, az acéltörzstnek vezérférfia, aki rögtön háromszázezer dollárt adományozott egy Európában felállítandó békepalotára. Mert — amint mondotta — ő Amerikában ezzel szemben két békepalotát fog építtetni a saját költségén és pedig Cartagoban, Washingtonban.

Az amerikai békepaloták csakhamar fel is épültek, az európai békepalota kérdése azonban, noha a pénz már megvolt rá, néhány esztendőig még vajudott.

Az volt e késedelmeskedés oka, hogy hová építsék a békepalotát? míg végre is Carnegio döntötte el a kérdést, aki hivatkozva Hágára, mint a békekötések tradicionális városára és hivatkozva a hollandi népek közismert békeszeretetére, itt tartotta a békepalota felépítését a legtermészetesebbnek.

Az alapkövételése 1907-ben történt meg, a második békekonferencia alkalmával, a telavartás pedig öt év múlva, 1912-ben zajlott le Európa előkelőségeinek s hivatalos világának részvétele mellett.

A palota számára egy rendkívül tágas terület jelölt ki a holland kormány, amely a palota tervezőinek és építőinek mindenben kezére járt. A gyönyörű Hága, a műemlékekben s történelmi kinészekben gazdag főváros egy újabb gyönyörű épülettel lett gazdagabb. S valóban büszkeség tölthette el a béke rajongóinak lelkét, midőn Európa egyik legszebb parkja végén megpillanthatták hatalmas műüket, a békepalotát.

Szedlák Mátyás meghalt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi kávéházi életnek egy sajátos és kalandos életű embere halt meg ma. Valamikor sokat szerepelt, különösen a klerikális lapok hasábjain és egy alkalommal országos botrányoknak volt a középpontjában. A régi emberek valószínűleg nagyon jól emlékeznek Szedlák Mátyás nevére. Ő 1848-as tüzérhadnagynak nevezte magát, amár a szabadságharcban vitt szerepe nem volt egész tisztázott. Tény az, hogy a 48-as időket követő esztendőben külföldre vándorolt, állítólag Amerikában is járt és hogy ebben az időben mivel foglalkozott és mivel tartotta fenn magát, azt maig sem tudja senkisé és az örök rejtély lesz. Később, a viharok elmúltával aztán visszajött Aradra, ahol, mint ő mondta, nyugdíjából élt. Azok, akikkel különböző hírlapi polemikába keveredett, megvádolták azzal, hogy császári nyugdíjat kap és hogy valamikor ezért megszoigált a kamarilának. A legnagyobb leltűnésbe akkor került, amikor Zimándy páter, biatorbágyi pap, Kossuth gyalázó iratainak pandanjaként ő is hasonló irányu cikkeket írt a klerikális lapokban.

Aradon ezért igen heves támadásoknak volt kitéve. Tiszti Lajos, az Alföld akkori főszerkesztője különösen éles bírálat alá vette ezt a mindenki előtt titokzatos embert. Ő azonban nem hagyta magát terrorizálni és csak tovább is a legnagyobb nyugalommal eljárógott régi kávéházába, az akkori Vassba, ahol társasága sem akadt, egyedül ült a kávéház egyik sarkában és messziről mutogattak az öreg emberre, aki tüntetően nyakkendőjén keresztet viselt.

Szedlák Mátyást ezután még sokat látták az utcákon, de egyszer hirtelen eltűnt. Öreg ember volt már ekkor és betegeskedni kezdett, míg ma kilencvenkét éves korában meghalt, mint egyik utolsó embere régi titokzatos időknél.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Csütörtökön: Ujdonság, először: Farsang, színmű (C. bérlet.)

Pénteken: Farsang, színmű.

Szombaton délután fél 4 órakor ifjúsági előadás: János vitéz, operett.

Este 8 órakor rendes helyárrakkal: Farsang, színmű.

* A színház hírel. Farsang. Molnár Ferenc kiváló színműujdonságának ma van a bemutatkozó előadása. A legnagyobb érdeklődés előzte meg a Farsang bemutatóját úgy Aradon, mint annak idején a fővárosban, ahol a bemutatkozó óta nap-nap után zsufolt házakat vonz. Minden intézkedés megtörtént, hogy a mai bemutatkozó legnagyobb sikert hozza meg a társulatnak. A Farsang egymásután sorozatos előadásokban kerül színre. — Ifjúsági és népies előadás. Szombaton délután fél négykor a János vitéz magyar daljáték kerül színre, a főszerepekben Z. Váradi Margit, Horváth Mici, Járasi B., Barics, Győző stb.

* A Kölcsey-Egyesület vasárnapi zsúrján Zombory Andor, az aradi állami főreáliskola tanára, ki a magyar szépirodalom terén kifejtett működéséért annyi rokonszenves elismerést érdemelt ki magának, olvassa fel „Költők és Korok” című tanulmányát. Előtte Kiss Miklós, az aradi Nemzeti Színház tagja énekel magyar dalokat, Wagner József főgymnáziumi tanár zongorakiséréte mellett. Ülőhelyekre szóló helyszámok csütörtök, péntek és szombat délután válthatók a kulturpalota könyvtárában; nemtagok ugyanott és vasárnap délután a pénztárnál válthatnak 1 koronás belépőjegyeket.

* A Társaság. Részben még az elmúlt hét komoly gyásza tükrözik a Társaság e heti számának hasábjairól. A Társaság című kedvelt rovat is a lapban. Több kisebb aktualitás teszi kerekké az újság tartalmát, melynek címlapján Albrecht királyi herceg arcképét látjuk. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, IV. Reáltanoda-utca 18. szám.

* Rendőrtisztviselők művészestélye január 6-án. Az erdélyi feldult. tüzhelyek felépítése javára rendezendő nagyszabású művészestélyüket a rendőrtisztviselők 1917. január 6-án, vizkereszt napján tartják meg. Jegyek előjegyezhetők a Scherhág H. és fia cég Andrassy-uti üzletében.

* Teilmányi—Vas hangverseny. A holnap, csütörtök esti phiharmonikus koncert este 8 órakor kezdődik. Mithogy az első 24 sor ki van árusítva, a rendezőség kellő számú pótszékekről is gondoskodik. Teilmányi és Vas Sándor már tegnap érkeztek Budapesire Kopenhágából s egy kis pihenés után egyenest Aradra jönnek Czeisberger Mária operanékesnővel, hogy a Vöröskereszt javára a zsufolt ház előtt koncertezzenek.

Ausztria-Magyarország kezdeményezte a békeajánlatot.

(A jegyzék várható hatása.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapestről telefonálja tudósítónk: Khuen Héderváry Károly gróf ma este egy hírlapíró előtt a következő nyilatkozatot tette: A semlegeseknek átnyújtott jegyzékkel megerősítettük azt az álláspontunkat, hogy mi sohasem akartuk a háborút. Az entente népeinél a békevágy meg van. A háborút folytatni akarók ellen erős támaszpontot nyújt a jegyzék, mivel a béke akarók hivatkozhatnak arra, hogy a másik oldalon, vagyis nálunk is békét akarnak. Bizonyos, hogy a francia és olasz kamarában egyre növekszik azoknak a száma, akik a békét akarják. Meglehet, hogy a jegyzék meggyorsítja az egyes entente államokban a háborút forszírozó miniszteriumok bukását, különösen az angol kormány helyzetét teszi kényessé. *Kiemelendő, hogy a béke lépésre a kezdeményezés a monarchiából indult ki, ami a legjobban megfelel a monarchia strukturájának is.*

A Neue Freie Presse müncheni tudósítója jelenti, hogy a német szövetséges fejedelmek valamennyien helyeslik a békeajánlatot.

Bécsből írják: A pápai nuncius kijelentette, hogy a békeajánlat a legkedvezőbb időben történt. A pápa őszentsége örömmel ragadja meg az alkalmat, hogy a felszólítás értelmében a béke érdekében közreműködjen. Örömmel fogja teljesíteni mindazokat a kéréseket, amelyek a béke előmozdítását célozzák.

Berlinből írják: A Vossische Zeitung írja a következőket: Ilyen békeajánlatot, mint a központi hatalmak tettek, csak egészen erős hadviselő fél tehet ellenfeleinek. Olyan hadviselő fél, amely azokat a feltételeket, amelyeket ellenfeleink tőlünk elérhetnek, összefüggésbe

tudja hozni azokkal az érdekekkel, amelyek bennünket a későbbi jövőben velünk összefűznek. Mindenféle békétanácskozásnak magától értetődő feltétele a harc folytatása a legvégsőig, mivel a béke a fegyverek erején és érettségén alapszik; minél tovább tartanak a tárgyalások, annál nagyobb lesz fegyvereinknek az ereje. Készen vagyunk a harcra, készen vagyunk a békére és lehetőleg arra törekszünk, hogy gyorsan befejezzük a háborút. Hogyha ellenfeleink nem fogadják el az önként felajánlott békét, kényszeríteni fogjuk reájuk fegyvereink minden erejével a szárazföldi, tengeri és légi harok minden eszközével.

Szótiből jelentik: A Szobranjében Radoszlavov miniszterelnök felolvasta azt a jegyzéket, amelyet a központi hatalmak intéztek a béke tárgyában semleges kormányok útján ellenfeleikhez. A jegyzék a Szobranjében és egész Bulgáriában nagy örömet és mély hatást keltett.

Berlinből jelentik: A Vossische Zeitung arról értesül Londonból, hogy Lloyd George politikussal folytatott tanácskozásokkor kijelentette, hogy Wilson részéről békékövetítést nem fogadhatnak el, sőt azt sem engedhetik meg, hogy Amerika a békétárgyalásokon résztvegyen. Szerinte ezeken a tanácskozásokon csakis a hadviselők vezetnek részt.

Megjegyzés: Lloyd George ugylátszik azért akarja a békétárgyalásokról a semleges államokat kizárni, mivel az entente hatalmak számbeli túlsúlya miatt így kedvezőbb helyzetet remél.

Hogy akarnak „takarékoskodni” a kereskedők a világitással.

(Lépjön közbe a hatóság!)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad város tanácsa tudvalévoleg elhatározta, hogy a közvilágítást redukálni fogja és mindenáron a szén megtakarítására törekszik. A tanács kívánságára a kereskedelmi és iparkamara is kérelemmel fordult a kereskedőkhöz és iparosokhoz, hogy üzletükben, kirakataikban és műhelyeikben csökkentsék a világitó anyagok pazarlását. A főtérén van ugyanis olyan divatáru üzlet, amelynek egyetlen kirakataiban negyvennégy villamoslámpa ég és olyan üzletet is ismerünk, amelynek bejárata fölött akkora ivlámpa szórja a ragyogást, a melylyel akár egy egész városrészt is meglehetne világitani.

A takarékosagra való intelem, sajnos, eddig nem sok eredménnyel járt, mert csak az egészen hazatias gondolkozású cégek redukálták kirakataikban a világitást. Ezek a cégek ugylátszik arra várnak, hogy a hatóság erőszakkal kényszerítse őket hazatias kötelességük teljesítésére. Sőt újabban olyan mozgalom is indult meg a kereskedők között, hogy az eddigi esti hét órai zárást nyolc órára tolják ki. Ez ellen a jobb erzésű cégek már eleve is tiltakozásukat jelentették be, mert

teljesen elégségesnek tartják azt, ha reggel héttől este hét óráig vannak nyitva az üzletek és felesleges idő-, munka- és fűtő-világitó anyagpazarlás az, ha még egy órával megakarnák toldani a zárás idejét. A városi tanács különben is néhány héttel ezelőtt feliratot intézett a kereskedelmi miniszterhez és arra kérte, hogy az esti hét órai zárást elrendelő városi szabályrendeletet, amelyet még a háboru előtti hónapokban terjesztett fel a kormányhoz, most már hagyja jóvá a miniszter. A miniszteri megerősítés megérkezett és most már törvényes kötelességük lesz a kereskedőknek a hét órai zárás.

Azonban nemcsak az üzletekben, hanem a legnagyobb pénzüzetek helyiségeiben és a közhivatalokban is hihetetlen mérvű pazarlás folyik az égőtestekkel. A takarékpénztárakban és a közhivatalokban, a városházát is beleértve, rendszerint reggel fél hatkor kezdik meg a helyiségek takarítását. Ezt a munkát egy-két szolgálta szokta végezni és ehhez nekik legalább husz-harminc villamos lámpa fényére van szükségük. Azok, akik korán reggel végigmennek az Andrássy-téren, a legnagyobb meglepetéssel állapítják meg, hogy az állami és általában a közhivatalokban, valamint a bankoknál egyáltalán nem törődnek a takarékoság elvével, mert tündéri fényben usznak helyiségeik. Mindeme pazarlás a szobák takarítása miatt történik, mert a szolgálta az összes helyiségek valamennyi villanylámpáját égetik

akkor, amikor egy-egy szobát felsöpörnek. Utasítani kellene ezeket a szolgálta, hogy mindig csak azt a szobát világítsák ki, amelyben a tisztogatás folyik. Ha ennek ellenére sem szoknak rá a takarékosagra, velük kellene megfizettetni a felesleges villamosvilágítás díját.

Az is sokaknak feltűnik, hogy az utcai lámpák már délután fél négykor szórják fényüket. Illetékes helyen azt mondják, hogy ez azért szükséges, mert kevés a lámpagyújtogató és kénytelenek a munkát egészen korán megkezdeni, az utolsó utcákat különben csak este nyolc-kilenc órákor tudnák kivilágítani. Mindenesetre módot kellene találni azonban, hogy délután öt óra előtt ne égjenek az utcai lámpák, mert ezzel is sok szemet lehetne megtakarítani.

Ujra sorozzák az alkalmatlan tiszteket és zászlósokat.

(Csak frontmögötti szolgáltaot fognak teljesíteni. — A honvédelmi miniszter új rendelete.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A frontmögötti szolgáltaot teljesítő csapatisztek régi vágyát teljesíti a honvédelmi miniszter legújabb rendelete, amely szerint az eddigi népfelkelői szemléken és felülvizsgáláton elbocsátott 43—50 éves volt tisztek és zászlósok új sorozásra kerülnek és aki közülük „katonai igazgatási és helyi szolgáltra” alkalmas, az elfoglalja a csapatisztek által betöltött helyeket az irodákban és a csapatisztek ismét a fronton teljesíthetnek szolgáltaot, ahova hazaszeretük és minden ambíciójuk eddig is állandóan vonzotta.

A honvédelmi miniszter új rendelete kifejti, hogy a fegyveres erő szolgáltaot ágazataiban nagyszámu olyan alkalmazás van, amelynek ügyköre a tulajdonképeni csapatisztektől lényegesen eltér. Ezt az ügykört rendszerint körülmények között többnyire csapatisztek látják el. Az ilyen szolgáltaot teljesítő csapatisztek közül olyan sokan jelentkeztek frontszolgáltra, hogy a honvédelmi kormány elhatározta, miszerint a kérelmek teljesítése érdekében az eddig népfelkelői szemléken alkalmatlanoknak talált 1873—1866. évi születésű volt tisztekek és tisztjelöltekkel fogja ellátni ezeket az alkalmazásokat.

Ezért elrendeite az 1873—1866. évi születésű, jelenleg katonai szolgáltaot nem teljesítő volt tisztek és tisztjelöltek összeírását. Az összeírás eredménye alapján a honvédekiesztő parancsnokság a polgármesterrel egyetértőleg megállapítja az új népfelkelői szemle idejét. A megállapított népfelkelési bemutatató szemlebizottság a megjelenteket katonai igazgatási és helyi szolgáltra alkalmasnak, vagy ugyanerre a szolgáltra alkalmatlannak minősíti. Az alkalmatlanok sem őrszolgáltra, sem csapatközpontosi szolgáltra nem fognak tehasználtatni.

Repülő felülvizsgáló bizottságok csak abban az esetben minősíthetik az alkalmatlan csapatisztektől is alkalmasnak, ha már el volna rendelve a megfelelő korosztályok új pótszemléje.

Az alkalmatlanokat a harcra való innent elhelyezett parancsnokságoknál, csapatoknál, hadtársaságoknál és intézeteknél fogják tolnasználtni.

A szemlén alkalmasok rögtönösen meg kell, hogy tolyamodják tiszti k. nevezetetésüket, mert máskülönbben valamennyien mint népfelkelő ormesterek vonulnak be.

A polgári állásukban közérdekből nélkülözhetetlen alkalmasok tolnentése épen ugy történik, mint a többi szemlék után. A tolnentési kérelem elintézéséig azonban a behívási parancs dacára sem kell bevonulniok, hanem tolytathatják polgári toglalkozásaikat.

Az „ARADI KÖZLÖNY”

mar a kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papirkereskedésben és dohánytozsdében 14 Egyes szám ár: 15 fillér

HIREK. LEGUJABB.

Erkezett reggel 4 órakor.

Bern. A Petit Journalban Berthelot tábornok a következőket írja: Az oláhok visszavonulása már nem stratégiai mozdulat, hanem önkéntelen visszavonulás. Az orosz segítő seregekbe vetett remények nem teljesültek be és nem is érkeztek meg ezek a csapatok. Romániát ezek szerint már elintézték tekinthetjük. Mire az oláhok és oroszok új hadjáratot kezdhettek, addig a németek és szövetségesei annyira megerősítik állásaikat, mint ahogy azt a többi harcerekken tették.

Stockholm. Izland környékén német buvárhajók tűntek fel, melyek erősen veszélyeztetik Izlandnak Angliával való hajóforgalmát.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: November 28-ától december 8-ig tengeralattjáróink a francia esztorna és az Atlanti-tengerpart előtt, Franciaországi szénszállítmányokból tizenhétézer tonnát és egy angol gőzöst, amely Newyorkból hadiszert szállított Franciaországba, elsüllyesztettek.

Ultimátum Görögországnak.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A Stefáni-ügynökség jelenti Athénből: A válság megoldására eszmésere van folyamatban és főleg katonai kérdésekről tárgyalnak. Az entente hatalmak garanciákat követelnek aziránt, hogy egy német támadás esetén a görög csapatok nem csatlakoznak ellenségeinkhez. Az entente követek kedden, vagy szerdán végleges követeléseiket határidőhöz kötött ultimátumban adják át a görög kormánynak és a választ még Athénben megvárják. Péter szerb király Athénből Szalonikibe utazott.

A Corriere de la Serának jelenti Athénből: Az entente követek kijelentették, hogy Venizelosz érdekében semmit sem tettek Athénben. Ezzel a kijelentésükkel a követek el akarják magukról hátrítani a felelősséget a december elsején történt eseményekért.

Készülődés a koronázásra.

(Hétfőn választják a nádorhelyettest.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapestről jelentik: A koronázásra a király és a királyné december 27-ikén délután érkeznek Budapestre. Másnap fogadják a hitlevelet átnyújtó küldöttséget, amely a hitlevélbizottság tagjain kívül még husz megválasztott képviselőből és tiz megválasztott főrendből fog állani.

A parlament valószínűleg szombaton kezdi meg a hitlevél tárgyalását, jövő héten pedig a koronázással összefüggő többi kérdéseket tárgyalják és megejtik a különböző választásokat. Megválasztják a hitlevelet átnyújtó küldöttséget, egy másik küldöttséget, amely a királyt felkéri, hogy járuljon hozzá a koronázástáshoz, egy másikat, amely a főhercegeket hívja meg a koronázásra, egy másik küldöttséget, amely megjelenik a koronának a vasládából való kiemelésénél, és egyet, amely részt vesz a koronának a vártemplomból a Mátyás templomba való átszállításánál. Ezeket a választásokat a képviselőház és a főrendiház is külön-külön ejtik meg. Valószínűleg hétfőn választják meg a nádorhelyettest is.

Károly István főherceg — a lengyel király.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Berlinből jelentik: Károly István főherceget Lengyelország régenséül szemelték ki, amiből azt következtetik, hogy a főherceg lesz később Lengyelország királya is.

A főherceg, aki az osztrák-magyar flotta admirális, 1860-ban született. Felesége Mária Terézia toskanai nagyhercegnő. Atyja Károly Ferdinánd főherceg, anyja Erzsébet főhercegnő, József nádor leánya volt. A leendő lengyel király tehát József nádor unokája. Három fiú és három leánygyermek van. Liberális gondolkodására vall, hogy egy leányát egy Waldburg nevű főhadnagynak adta feleségül, akit a király emelt grófi rangra.

— Közélemezési megbízottak a vármegyében. Baross Ferenc dr. Aradvármegye főispánja a közélemezés ügyének a vármegye egyes községeiben közvetlen ellenőrzése és megfigyelése céljából s az esetleges hiányoknak vagy visszaéléseknek a vármegyei központi közélemezési ügyosztály vezetőjével leendő közlése végett élémezési megbízottaként a következő urakat kérte fel: Az aradi és máriaradnai járás területére Bódy Bódog szőlőbirtokos Opálos-i lakost, a magyarpécskai járás területére Schill János igazgató magyarpécskai lakost, a kisjenői és világosi járás területére Szacsnyai Zsigmond földbirtokos aradi lakost, az ekei járás területére Vásárhelyi Dezső földbirtokos tolnai lakost, a borosjenői és tornovai járás területére Török Andor földbirtokos dudi lakost és végül a borossebesi és nagyhalmgyi járás területére Öry Sándor igazgató honfői lakost. Egyes helybeli lapokban megjelent oly értelmű közlések tehát, mintha a fentnevezett urak az Országos Közélemezési Hivatal főnökétől nyertek volna közélemezési biztosi hatáskört: tévedésen alapultak. Aradvármegye egész területére ugyanis az Országos Közélemezési Hivatal elnöke, Kürthy Lajos báró által egyedül és kizárólag rétháti Kovacsics Gyula nyug. vármegyei árvaszéki elnök lett közélemezési biztossá kinevezve.

— Felrobbant lőszergyár. Bécsből jelentik: Félhivatalosan jelentik: A Mayer és Roth-féle félxidorfői lőporgyárban ma éjjel nagy robbanás történt, amelynek a gyár nyolevan épülete közül tizenegy áldozatául esett és megsemmisült. A gyár többi épületeinek nagyrésze könnyebben megrongálódott. Félxidorfői községben a rázkódás következtében nagyobb épületkárok történtek. Házfedelek sodródtak el, menyezetek szakadtak be és igen sok ablak összezuzódott. A robbanás oka még ismeretlen. Az üzem újrafelvétele rövidesen ismét lehetséges lesz. — Bécsből jelentik: öfelsege öcsse Miksa főherceg meglátogatta a félxidorfői lőporgyár robbanásának áldozatait a kórházban s a baleset helyét is megtekintette.

— Köszönet. Az aradi autonóm orthodox hitközség elnöksége elismerő köszönetet mond Dr. Weiszberger Lipótnak a templomépítés céljára adományozott 200 koronáért.

— Nem kell tolongani a cukorért. A hatósági üzletekben ma kezdtek meg a cukor árusítását és a közönség ma már hatalmas ostromot rendezett az üzletek ellen. Verekednek, tolongnak ismét a hatóságiüzletek előtt, ép úgy, mint a liszt kiosztásnál. Mindenki biztosítani akarja magát, mert félnek, hogy a cukor elfogy. Ez pedig lehetetlen. A gazdasági hivataltól nyert értesülés szerint a cukorjegyek bármikor beválthatók, csak előbb nem mint a jegyen feltüntetett dátum. Később azonban, akár hetek múlva is megkapja mindenki a jegyeknek megfelelő cukor adagot. Holnaptól kezdve már a nagykereskedőknél is lesz cukor. A közélemezési hivatal közhírré teszi, hogy a Rákóczy-utcai cukorközpont f. hó 14-én működését megkezdi. Ezen naptól kezdve a cukorközpont a kereskedők által beszedett cukorjegyeket készpénzfizetés mellett cukorral beváltja. A vendéglősök, kávéosok, kifőzők, intézmények a kapitányi hivatal által megállapított havi cukormennyiséget készpénz fizetés mellett ugyancsak 14-étől, csütörtöktől kezdve a cukorközpontból átvehetik. Itt említtük még meg azt is, hogy a köleskása, bab és borsó eddig nem érkezett meg a városhoz, de a Háditermény ma értesítette a város vezetését, hogy babot, borsót és kölest kiutalta a város részére és a napokban elszállítja. A gazdasági hivatal megérkezésük után nyomban értesíti a közönséget.

— Fegyházra ítélt milliomos. Budapestről telefonálja tudósítónk: A számlítási igazolványok hamisításával vádolt Grünwald Ottó bécsi milliomos kereskedőt és Kerpel Ottó soproni kereskedőt a budapesti büntető törvényszék ma közokirat hamisítás büntetőtéért négy-négy évi fegyházra ítélte. A vádlottak felebbezték.

— „Mágyarszki békiini.” Szemetes kocsival jön az orosz. Megáll az egyik kapu előtt, jönnek elébe a cselédek és hozzák a szemetet. Az orosz aki kocsijának bakjáról leugorva, máskor szótlanul veszi át a szemetet, most barátságosan neve a cselédekre és kacintva mondja: „Mágyarszki békiini!”

— Halálozások. Székelyfalvi Fodor Gyula, szászvárosi járás főbírája, folyó hó 9-én, életének 57-ik évében meghalt. Elhunytát nején és fián kívül előkelő rokonság gyászolja.

Husszerl Sámuel Aradnak egyik régi öreg közbecsülésnek örvendő polgára hunyt el tegnap reggel 87 éves korában. Temetése pénteken délelőtt 10 órakor lesz a Zrinyi-utca 3/a alatti gyászházból. Az elhunytban Huszár Márk királyi tanácsos, varasdi pénzügyigazgató édes atyját gyászolja.

— Hadijótékonyosság. Hadbavonultak hátramaradottjai javára Mikosevits Iván 20 koronát, Weisz Lajos 5 koronát adományozott. Beretz Ferenc rendőrkapitány november havi persely gyűjtése pedig 172 korona 90 fillért tett ki. Hadiárvaik javára Suhajda Lajosné 10 koronát, rokkantkatonák javára Weil Erzsike 5 koronát adományozott a polgármesteri hivatalban.

— I. Ferencz Jozsef király életéből szebbnél-szebb és rendkívül érdekes képeket közöl „A Hadsereg” ma érkezett száma. Különösen érdekes az a kép, melyen öreg királyunk, 63 főherceg és főhercegnő körében látható, valamint a Blaas által festett lovaskép. „A Hadsereg” e számát mindenkinek meg kellene szereznie. A valóban művészi kiállítású folyóirat e száma minden nagyobb könyvkereskedésben kapható.

— A hadbavonult aradi nyomdászok nejei, illetve szülei ezuton hivatalnak fel, hogy december hó 17-én (vasárnap) délután 2—4 óra között a Munkás Otthonban (földszint, jobbra) a karácsonyi segély felvétele végett jelentkezzenek.

— Megnyílt a karácsonyi tárlat a Fischer Nagyáruházban a Szabadság-téren. Naponta érkeznek szebbnél-szebb játékszerek. A közönség helyesen eszelepszik, ha előbb keresi fel a nagy áruházat. Baba-klinika. Gyönyörű baba fejek raktáron. Mesés karácsonyfa-diszkek. Gyermekek-kocsik 50 koronáért 200 koronáig. 5628

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefon jelentés.

A francia kamara dönt békeajánlatunkról.

Zürich. Párisból jelentik, hogy a kormány a német békeajánlatot a Kamara és a szenátus döntése elé terjeszti. A német jegyzék szövege Párisban ma reggel még nem volt ismeretes.

Basel. A lapok írják Krisztiániából: Ok van arra a feltevésre, hogy a semleges államok, különösen Spanyolország most már fel fogják venni a hónapok óta előkészített semleges béketárgyalásokat.

Bécs. Az esti órákig a központi hatalmak békeajánlatára nem érkezett válasz. Illetékes helyen azt hiszik, hogy abban az esetben is, ha ellenségeink válasza visszautasító lenne, békeajánlatunk nem maradhat a világ helyzetére döntő befolyás nélkül, mert feltehető, hogy a semleges államok ezen az alapon tovább fognak működni a béke érdekében.

Washingtonból jelenti a Reuter-ügynökség: Wilson nevében kijelentették, hogy az elnök érdeklődik a német békejavaslat iránt, de mindaddig, amíg nem tudja, hogy hogyan fogadják azt az entente hatalmak, nem nyilatkozhatik róla. A hivatalos körökben azt hiszik, hogy a központi hatalmak azért tették meg békeajánlatukat, mert meg voltak győződve arról, hogy Wilson a kívánt közepet semmi körülmények közt sem ajánlaná fel önmagától. A semleges államok képviselői kétségbe vonják, hogy Németország kissé szinpadikus fellépésének valamegyes eredménye lehetne.

Bernből jelentik: A Berner Tageblatt, a svájci kormány felhivatalos lapja a következőket írja: Románia leveretésével, továbbá az angol, francia és orosz támadások visszaverésével a központi hatalmak katonai szempontból fölénybe kerültek, míg a kiegyeztetési elméletet Románia meghódításával megsemmisítették. Békeajánlatuk megtételével bebizonyították a központi hatalmak, hogy csupán állami létük biztosításáért és kellő garanciákért harcolnak. Németország ajánlatának komolyságában kételkedni sem lehet. Bármiképen alakuljanak a tárgyalások, a semlegesek legfőbb érdeke, hogy a béke mielőbb megköttesék. Csak azt a kívánságunkat fejezhetjük ki, hogy karácsonyi ünnepi asztalunkra rátehesük a fegyverszünetről szóló okmányt. Hogyha most eselődés érné a világot, ez annál fájdalmasabb volna, mert a háborút olyan kiméretlenséggel folytatták, melyet elsősorban a semlegesek szenvednének meg.

Londonból jelentik: A Morningpost a következőket írja: Németország békejavaslatát kétségbeesett kísérlet arra, hogy a németek elkerülhessék a katonai esőd bekövetkezésének büntetését. A békejavaslatok nem békére, hanem fegyverszünetre irányulnak, mivel Németországnak nem sikerült az entente seregeit és flottáját megsemmisíteni. A lap szerint Németország szeptemberben a Somme melletti és verduni veresége után fegyverszünetet kért, de nem kapott.

A Times ezt írja: A békejavaslat nincs összefüggésben azzal a céllal, amelyért a központi hatalmak küzdenek. Sem Angliát, sem a szövetségeseket, sem a semlegeseket nem téveszthetik meg Németország keneteljes szavai. A németek már felkérték az Egyesült Államokat, hogy tegyenek közvetítő javaslatot, a kísérlet azonban nyomonragaszkodás megfiúsult és más semleges hatalom közvetítése sem kecséget reményel. Ezen javaslat, mint a hadviselőkkel szembeni közvetlen ajánlat szerepel.

A Daily Chronicle azt írja: Az angolok is érzik a háború borzalmait, talán jobban, mint a németek, mert Anglia a háború megakadályozásán fáradozik. Németország általunk felállított követési feltételek mellett kaphat békét: A porosz katonai gépezet megdöntését, flottájának, tüzérségének kiszolgáltatását, vagy megsemmisítését követeljük, mivel más feltételekkel a további fegyverkezést és az újabb háborút nem gátolhatjuk meg.

A többi angol lapok hasonló szelleműben és módorban a német militarizmus letörését és az entente feltételeinek elfogadását teszik a béketárgyalások megkezdésének előfeltételül.

Rómából jelentik: A Stefáni-ügynökség egy Berlinből keltezt rövid sürgönyben közli a központi hatalmak békejavaslatának tényét, amely szerint a központi hatalmak hajlandók béketárgyalásba bocsátkozni és ama kijelentést, hogyha ennek ellenére a harc folytatódna, a háborút győzelmes befejezéséig végig küzdik, elhárítva magukról minden felelősséget.

Rómából jelentik: Tegnap három óra hosszáig tartó minisztertanács volt, ma ismét összehívták a minisztertanácsot.

— **Az óvatosság helyénvaló!** Egyike a legtöbb utánzattal bíró gyógyszereknek a *Sirolin*. A guajakol készítmények, melyek tudvalevően a bacillusok fejlődését gátolják s arra pusztítóan hatnak, legjobbnak van elismerve. Számos elismerés bizonyítja, hogy a gyógyulást elősegítő hatása a légzési szervek hurutos bajainál, tüdőbajoknál, számarhurutnál, görvélénél, influenzánál és az étvágytalanság minden eseténél kétségen kívül áll. 6996

TORVÉNYKEZÉS.

§ **Fegyházra ítélt kórházi élelmező.** Budapestről telefonálta tudósítónk: A nagyváradai és kolozsvári kórházi élelmező Strasser Rudolf és társa Gurath Béla bűnyével tegnap foglalkozott a Kuria III. számú büntető tanácsa. Az ügyet Gucz Lajos bíró ismertette. Strassert a Kuria hétfőnbeli vesztegetés büntetésében mint tettest mondotta ki bűnösnek, ezért és egyéb cselekedeteiért összbüntetésül négy évi fegyházra ítélte, míg Gurath Bélát egy évi börtönnel sújtotta, megsemmisítve a kolozsvári bíróság ítéleteit.

KÜZGAZDASÁG ÉS KÜZLEKEDÉS.

Aradi tisztviselők a maguk élelmezéséért.

Fogyasztási szövetkezet Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A közelmúltban az aradi királyi törvényszék köréből mozgalom indult ki, hogy a „Hangya fogyasztási és értékesítő szövetkezetnek” egy Aradon létesítendő fiókját felállítsák. Amint ismeretes, a fiók létesítése nem sikerült. Örömmel értesülünk, hogy az aradi köztisztviselők egy tekintélyes csoportjának sikerült most céljukat elérni, amennyiben Pókay Dezső állami jószágigazgató kezdeményezésére megalakult „Az aradi magyar királyi földművelésügyi tisztviselők és alkalmazottak fogyasztási szövetkezele”.

A szövetkezet célja, mint értesülünk, a tagok háztartásához szükséges árucikkeknek nemcsak legelőnyösebb beszerzése, hanem azoknak esetleg *termetése is*. Ez mindenesetre oly előnyt jelent a tagoknak, amilyent az ország egyéb hasonló szövetkezetei közül csak nagyon kevés nyújt és amely körülmény a háztartási cikkek biztosítása szempontjából kedvezőbb helyzetbe juttatja a szövetkezetet a kereskedővel szemben, aki e cikkeket nagyrészt a külföldi központoktól kénytelen beszerezni. A szövetkezet ezenkívül, mint halljuk, szövet- és egyéb gyárosokkal is érintkezésbe fog lépni és lehetővé igyekszik majd tenni, hogy a tagok

ruházati cikkekből is a szükségletüket a legelőnyösebben beszerezhessek.

Kívánatos, hogy a szövetkezet működése eredményes legyen, mert mihelyt a viszonyok megengedik, illetve lehetővé teszik, a szövetkezet működését, mint halljuk, az összes aradi köztisztviselőkre *őhajtja kiterjeszteni*.

A szövetkezet 1917. évi január 1-én kezdi meg működését. Az alakuló közgyűlést már megtartották a jószágigazgatóság nagy tanács-termében, mely alig volt képes a majdnem teljes számban megjelent tagokat befogadni. Az alakuló közgyűlés a szövetkezet elnökévé Csernovits Diodor dr. miniszteri tanácsos, államjószágigazgatót, az igazgatóságba: ügyvezető igazgatóvá: Pókay Dezső jószágigazgatót, igazgatósági tagokká: Buja Sándor titkárt, Finta Lajos műszaki tanácsost, Katona Béla műszaki tanácsost. Páll Miklós erdőtanácsost és Schannan Béla irodaigazgatót, a felügyelő bizottság tagjaiul: Hann Lajos főmérnököt, Kontz József főszámvető tanácsost és Tótóssy Géza dr. jogügyi főszámvető tanácsost a szövetkezet ügyészévé: Id. Keresztes Gyula dr. vármegyei főügyészt, titkárá: Retfalvy Jenő segéd-titkárt, pénztárossá: Nadosy Emil kincstári ispánt egyhangulag választotta meg.

Fontos ügyek az aradi ipartestület ülésén.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi ipartestület e havi rendes előljárásági ülésének első részét gyászünnepélyé avatta. Steigerwald Alajos elnök magas szárnyalású emlékbeszédben méltatta elhunyt nagy királyunk uralkodását, úgy magyar nemzeti szempontokból, mint a magyar iparnak fejlődésére, versenyképességére való tekintetekből.

Az előljárásági a záj beszédet állva hallgatta meg s az elnök javaslatára jegyzőkönyvben ad kifejezést a magyar iparosságnak I. Ferenc József őfelsége iránt soha el nem múló szeretetének, mélységes tiszteletének és örök hálójának.

Tárgyalta ezután az előljárásági a sütőiparosok panaszát. Az ülés jóváhagyólag vette tudomásul, hogy átirat ment Arad város tanácsához, hogy a városnak kiutalt lisztmennyiségből *ne csak egy-kegyet nagyiparos, hanem az összes sütők kapjanak vevőkörüknek megfelelő részesedést*, hogy a lakosság kenyér-szükségletét könnyebben elégíthessék ki; továbbá, hogy a nagyon drága kétszersült előállítását tiltsa be a tanács s e helyett engedje meg, hogy zsemlyéket, vagy kis cipókat süthessenek.

Hönig Ottó indítványára megkeresi a testület az intéző köröket, hogy a munkásság és az ipari tanoncok kenyérjárandóságát emeljék fel, mert a mostani nem elégséges, úgy, hogy sok tanonc erre való hivatkozással, *eliszórik munkaadójától*. Felhívja végül az intéző körök figyelmét a testület arra is, hogy a cukor, kávé, zsír és hüvelyesek kiosztásánál legyenek tekintettel a családtagok számára, nehogy a magános ember adagja ezekből éppen annyi legyen, mint a 6-8 gyermekes családoké.

Előterjesztést tesz a testület illetékes helyeken, hogy a háborúra való tekintetből igénybe vehető polgári munkára „Heimatsdienst” irányuló törvény megalkotásánál legyen a kormányhatóság figyelemmel arra, hogy a magyar ipar máris igen nagy áldozatokat hozott; nagyon kívánatos, úgy a közszükséglet, mint az iparosság szempontjából is, hogy az ipari üzemek ne apasztassanak túlságosan.

A testület azt kívánja, hogy a gazdasági körök által megkívánt maximálása az összes ipari cikkeknek mindaddig meg ne történjék, míg az iparban szükségelt nyersanyag beszerzési árai maximálva nincsenek.

A testület lépéseket tett a város tanácsánál, hogy az önálló, szakirányú iparostanoneiskola érdekében már 1914-ben megindított mozgalmat folytassa s az inasiskolával kapcsolatos tanoncotthon céljaira 220 ezer koronát és ingyen telket kérjen a kormánytól; Kassa már megkapta ezt.

A testület felhívja a rendőrség figyelmét, hogy háborús nehézségek miatt nagyon sok szülő nem járhatja gyermekét iskolába, hanem újságárusítás, küldönccszolgálat vagy más könnyű kenyérkereset miatt otthon tartja. Miután ezek a gyerekek e munkákkal nincsenek egész nap elfoglalva, csavargással töltik el az időt, ami minden rosszra való csábító alkalom.

FOG- tömések, aranyból, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog színével azonos porcellánból.

FOG- koronák, hídak, egész fogsorok szájpadiás nélkül aranyból, platinaól vagy porcellánból.

FOG- kövek eltávolítása, fogak fehérítése és hibás fogsorok átalakítása, valamint javítása.

FOGHUZAS. Tizenhét éves fogtechnikai gyakorlatom, amely idő alatt Berlin, Lipcse, Brüsszel és Londonban, nemkülönben Amerikában a legkiválóbb fogspeciáltnál mint asszisztens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legkiválóbb műszereivel van felszerelve, elég garanciát nyújt, hogy még a legkényesebb esetekben is a legteljesebb mértékben megfelelhesek. **JACOBI GYULA** vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárat Eötvös-utca 17. Telefon 757. szám.

Az V-ik hadikölesönre akkép jegyez a testület, hogy eddigi jegyzéseit a rokkant-alapja javára 10 ezer koronára egészíti ki.

A testület titkárának megbízatása lejárván, az előjáróság egyhangulag és lelkesedéssel újból megválasztja titkáru Sófalyi Györgyöt, kiért Balogh Dávid vezetése alatt küldöttség ment.

Az újból megválasztott titkárt Steigerwald Alajos elnök néhány meleg szóval üdvözli s kéri, hogy a mult eredményes munkásságának elismeréseként történt újból megbízatását elfogadva, működjék továbbra is oly lelkiismeretesen és buzgó ügyeszeretettel az iparoság érdekében, mint a lefolyt hat év alatt, amikor dacára a nehéz és válságos gazdasági és háborus éveknél, a testület úgy erkölcsi, mint anyagi eredményeket tudott elérni. Sófalyi György titkár a béke helyreállításával szükséges komoly, körültekintő és serény munkára hívja fel az előjáróság figyelmét, amely nehéz feladatokat állít a testület elé s amelyeket csak kölesönös megértéssel, teljes bizalommal, vállvetett munkával lehet megoldani. Erre kéri az előjáróság és a testület minden tagjának támogatását, amikor megköszöni újból való megválasztatását.

— **Arverés a vasúton.** 1916. évi december hó 21-én délelőtt 9 órakor 2 darab üres hordót, 2 láda carbolsavat, 1 kosár használt ruhát, 1 koffer ruhát fognak nyilvánosan, bírósági eljárásán kívül a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés, valamint az azonnali elszállítás kötelezettsége mellett, elárverezni. Az árak a venni szándékozók által közvetlenül az árverés előtt a raktárhelyiségben megtekinthetők.

EGYESULETI ÉLET.

(*) **Meghívó.** Az Aradhegyaljai Szőlősgazdák Egyesülete 1916. évi december hó 15-én délelőtt 10 órakor Aradon, a gazdasági egyesület székházában tartandó igazgató-választmányi gyűlésre.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1916. december 14-én csütörtök:

C) Bérlet. C) Bérlet.

Itt először:

A farsang.

Szimmü 3 felvonásban.

Kezdeté 3 órakor.

Rudnyánszky Endre távollétében:
Stauber József.

NYILTTÉR.

(Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.)

Nyilvános köszönet!

Mindazon ismerősöknek, jóbarátoknak, de különösen mélt. Fábry Sándor acsev. vezérigazgató urnak, az acsev. igazgatóságnak, a tisztviselő karnak, a vontatási számosztály tisztviselő karának és személynének, továbbá az acsev. dalkörnek, kik felejtethetetlen férjem, illetve drága jó apánk:

Aczél Rezső

acsev. ellenőr

temetésén résztvettek, avagy részvétüknek koszoruk és virágok küldésével kifejezést adtak s ezáltal mérhetetlen fájdalomukat enyhíteni igyekeztek, ezúton mondunk hálas köszönetet.

Arad, 1916. december hó 18.

Özv. Aczél Rezsóné és gyermekei.

6388

Franziska Bertini: A mozi csillaga.

Gyertyát

kisebb és nagyobb mennyiségben, belső hadszinterületre is szállít

Gonda Nándor

Áruforgalmi Vállalata, Déva. 6100

ARADI KOZLONY

1916. évi december hó 1-től új előfizetést nyitottunk az **Az Aradi Közlöny-re.**

Előfizetési árak:

Helyben:

Egész évre	28 K. — fill.
Fél évre	14 " — "
Negyed évre	7 " — "
Egy óra	2 " 40 "

Vidéken:

Egész évre	32 K. — fill.
Fél évre	16 " — "
Negyed évre	8 " — "
Egy óra	2 " 80 "

Tessék mutatványszámot kérni.

SIESSSEN

az őszi időny beálltával

FEDÁK-CIPÓKRÉM

szükségletét idejekorán beszerezni. Dacára a mai nehéz viszonyoknak, sikerült az előállításához szükséges nyersanyagokat nagy áldozatok árán csekély mennyiségben beszerezni, úgy, hogy az ebből gyártott

FEDÁK-CIPÓKRÉM a háború előtti minőségnek felel meg.

Kérjen mindenütt

Orias FEDÁK-CIPÓKRÉMET

Egy doboz ára 50 fillér.

Rum-likőr

essentiák és kompozitlikőr

„RUMAROM”

50 filléres üvegekben, 2 liter finom Tea-rum készítéséhez, kereskedőknek 40% rabat árban.

Szemző Armin

áruügynökségénél, Arad. Interurban telefon 592. szám

Földbirtokosoknak

63 évre 4.85% annuitással, 35 évre 7% annuitással, (utóbbi 98% árfolyam mellett.) Aradi modern bérházakra igen előnyös kamatozó kölcsönt, továbbá köztisztviselők, nyugdíjasok és századostól felfelé katonatisztek részére 10-30 éves törlesztéses

kölcsönöket folyósítat

a „**Budapesti Kölcsönkövetítő és Parcellázó Részvénytársaság**”

Budapest, VIII., Kenyérmező-utca 6. szám.

Telefon: József 31-77.

Bővebb felvilágosítást ad Bonyhády József ur megbízottunk ARAD, Kapa-utca 47. szám, naponta délután 2-4 óra közt.

Kettőszáz darab tarka

hasastehén eladó.

Kisjenői Főhercegi Uradalom R. T. Kisjenő.

6389

Benes Festvérek egyi gyár, Győr. Alapított a. l. 1900. Évi termelés 15 millió doboz

PYRRAM

CIPŐ=KRÉM

6991

Aradi Vízezetéki Művek Részvénytársasága.

Hirdetmény.

Az Aradi Vízezetéki Művek Részvénytársasága 1916. évi december hó 28-án délután 3 órakor az Aradi Első Takarékpénztár üléstermében tartja meg **XIX. évi rendes közgyűlését,**

melyre a t. részvényeseket meghívjuk.

A szelvényekkel felszerelt részvények folyó évi december hó 25-ig bezárólag letétbe helyezendők a szavazati jog gyakorolhatása végett Aradon: az Aradi Első Takarékpénztárnál, az Aradi Ipar- és Népbanknál.

Napirend:

1. Két részvényes választása a jegyzőkönyv hitelesítése végett.
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság 1914. évről szóló jelentéseinek felolvasása, az 1914. évi zárszámadások és mérleg előterjesztése s megállapítása s ezek felett, valamint a felmentvény tárgyában határozathozatal.
3. Felügyelő-bizottság állandó évi fizetésének megállapítása.
4. Az igazgatóság jelentése az Arad szab. kir. város közönsége által a vízezetéki művek átadása iránt folyamatba tett per alá-áról, illetve a nagymélt. m. kir. Curia ama határozatáról, melynek értelmében az Aradi Vízezetéki Művek Arad szab. kir. város közönségének birtokába és tulajdonába átadandók voltak.
5. Az alapszabályok 37. § 3. bekezdése értelmében határozathozatal a társaság felszámolásának elrendelése tárgyában, mely a 4. pont alatt érintett ítélet folytán kötelezőleg kimondandó.
6. A társaság felszámolásának kötelezőleg kimondandó elrendelése folytán: 3 felszámoló kirendelése, illetve megválasztása és díjazásának megállapítása.
7. A felügyelő-bizottság 3 rendes és egy pottagjának választása 3 évre, illetve a felszámolás tartamára.
8. Netáni indítványok.

Arad, 1916. december 12.

Az igazgatóság.

Mérleg-számla 1914. évről. Vagyon. Lettár: Épületek, gépek, csőhálózat és új beruházások 2,071,447 K 59 f. Berendezési tárgyak 4,628 K 70 f. Víz mérők 61,032 K 26 f. Szerszám és anyag 2,007 K 76 f. Összesen 2,139,116 K 81 f. Ertekek: Keszpénz 601 K 03 f. Ovadékok 448 K — f. Összesen 1,049 K 03 f. Adások: Arad város közönsége ovadékkért 40,000 K — f. Berendezések és összeköttetésekért 5,214 K 80 f. Különfélék (csatornák, előmunkák, több adós, fogyasztók, stb.) 312,489 K 64 f. Összesen 31,704 K 44. Veszteség: Áthozat 1913. évről 72,202 K 27 f. 1914. évre 25,711 K 33 f. Összesen 97,913 K 60 f. = 2,595,783 K 38 f. Teher. Részvénytöke: 10,000 drb á 200 K (545 drb kisorsolva) 2,000,000 K — f. Átmeneti tétel: Kétes követelések 1,185 K 18 f. Elfogadványok 395,971 K 40 f. Ovadékkért 40,000 K — f. Egyéb követelések 158,626 K 80 f. = 2,595,783 K 38 f. Arad, 1914. évi december hó 31-én. Ottenberg s. k., igazgató. Dr. Schuster, s. k. igazgató. Dr. Mandl Vilmos, s. k. igazgató. Jelen mérleget a fő- és mellékkönyvekkel összeegyeztettük és mindent helyesnek, rendben levőnek találtunk. Arad, 1915. Well Arthur s. k., felügy. biz. elnök. Révész Nándor s. k., felügy. biz. tag. Róna Jakab s. k., felügy. biz. tag.

Az Aradi Vízezetéki Művek Részvénytársasága felügyelő-bizottságának jelentése az 1914. évről.

Tisztelet közgyűlés!

A t. közgyűlésnek jelentjük, hogy a lefolyt 1914. évi üzleti év folyamán az „Aradi Vízezetéki Művek R. T.” ügyvitelét szigorúan ellenőriztük, a könyveket, azok mikénti vitelét és a pénztárt megvizsgáltuk, az alapul szolgáló okmányokkal összehasonlítottuk és hogy a legnagyobb reádról győződünk meg.

Az 1914. évi mérleget is vizsgálat alá vettük és a könyvbéli bevezetésekkel s a támogatásokkal egybevetettük, a vagyon állapotát a leltári állapot alapján állapítottuk meg és mindent rendben levőnek találtunk.

Az 1913. évről áthozott veszteség 72,202 korona 27 fillér volt, míg az 1914. évi veszteség 25,711 korona 33 fillért tesz ki és így 1915-re 97,913 korona 60 fillér összes veszteség viendő át.

A mérleg mindenben a valóságos és a vízezeték megváltási eljárása által előállott állapotnak megfelel és ö-szeállításánál a törvényes rendezések és az alapszabályok végrehajtató határozományai fogantatottak lettek.

A felügyelő-bizottság hozzájárul ahhoz, hogy az 1913. évről áthozott 72,202 korona 27 fillérrel és 1914. évben előállott 25,711 korona 33 fillérrel együtt 97,913 korona 60 fillért tevő veszteség az 1915. évi új számlára átvitessék és az igazgatóság jelentését és indítványait a t. közgyűlésnek elfogadásra ajánlja.

Egyben kérjük, hogy a felmentvényt a lefolyt 1914. évre nézve úgy az igazgatóság, mint a felügyelő-bizottság részére megadni méltóztassék. 6381

Arad, 1915. évi április hó.

Tisztelettel Aradi Vízezetéki Művek R. T. felügyelő bizottsága: Révész Nándor s. k., f. ü. b. tag, Well Arthur s. k., f. ü. b. elnök, Róna Jakab s. k., f. ü. b. tag.

Ertesítés. Kozmetikai intézetemben kitűnő archámlasztást, arcgőzölést, vibrációt és kézi arcmassirozást, eszközlök. Ezenkívül hajápolást. Az Igen tisztelt hölgyek figyelmébe ajánlom! Fogások d. e. 1/10-től 1/12-ig, d. u. 2 től. Hivatalba járó hölgyeket esti órákban is. Saját lakásomon Batthyány-u. 10., II. udv., földsz., ajtó 5. **Bartháné.** Kiváló tisztelettel: 6305

Használt ólom megvételre kerestetik.

Kitűnő
kozmetikus
archámlasztó
kapható

135

180

koronáért egy finom téli öltönyt

koronáért egy finom téli kabátot mérték után készít

Hauptvogel Ferenc

férfi szabó mester

saját kezére is 7 koronáért.
Batthyány-utca 10. sz., II. udvar,
ajtó 5.

Batthyány-utca 37. szám. 6040

Ujpanád község előljárósága.

Hirdetmény.

Ujpanád község 3 kiselejtezett sertés kanja f. hó 21-én d. e. 9 órakor Ujpanád község házában nyilvános árverésen el fog adatni.

6388

Előljáróság.

Önkéntes árverés

december hó 17-én, Istvánffy Béla szemlái bérletén reggel 9 órától alatt felsorolt gazdasági tárgyakra:

8 lóerejű m. áll. oszlop-gép és évi nyomatással, herefejtő dobbal, kéveköti aratógépek, fűkaszáló, tömörítők, ásványi szántó, 6 soros répakapa, egyes lókapák, planettek, répavágók, szecsavágó, 6, 8 és 1 lóerejű motorok, szunatag — rapid — szivó, nyomó kufaszerelesek, pumpák, vízes lajtok, rosták, triőrök, körfűrész, sack ekék, nehéz vasboronák, rugós borona, ext. rpátor, rögtörő nenger, fahengerek, kukorica-morzsolók kézi és gőzerőre, szekerek, bodonkák, kosok, hintók, kószerszámok, lópokrócok, 20 darab igásló, igás és uri szánkók, nagy vas itató vályuk, jármok, tézslák, tárcsás boronák, hordók, kádak, szálló-prés — szűz — bogozó, ponyvák, kaszák, kapák, fa- és vasvillák, láncok, épületanyag: fa és téglák, aklok, szinek, 5 goré. Egy fürdőszobai teljes berendezés, 60 lángos acetylen gázelektroly, összes csövek, lámpák és lusterekkel, telefon berendezés, két szénarató daru.

A reggeli első vonatknál, melyek Arad és Battonya felől Pécska állomásra érkeznek, vevőkre uradalmi fogatok várnak. 6019

URANIA SZINHÁZ.

Péntektől — vasárnapig

A világ legszebb nőjével:

Franzeska Bertini-vel

A mozi csillaga.

Számozott jegyek délután 3 órától a mozi irodában válthatók. 6159

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetési ára 3 fillér. Vastagabb betűkkel 16 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 1 korona.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/6 óráig vesztünk fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

Julia!

Szeretném megismerni. Romeo. 6390

Alkalmazást keres.

Varróné gyakorlott

a fővárosból, úri házakhoz ajánlkozik vidégre is. László R. Bercsenyi-u. 7. 6380

Könyvelésben,

levelezésben, gépirásban és irodai teendőkben teljes jártassággal bíró hivatalnokné állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 6001

Magyar-német

gyors- és gépirónó, hosszú irodai gyakorlattal, állást keres. Alánlatok „Körmoly” jelű lap kiadójába kértnek. 6820

Alkalmazást nyer.

Nerinbergi

és rövidíró nagykereskedésben kereskedő segéd felvétetik. Róth Testvéreknél Andrassy-tér. 6366

Tauene

könyvkötőnek felvétetik, fizetéssel vagy ellátással. Argyelen Jozsin Arad, Weitzer-utca 13. 6892

Bejáróné

keresetik Thököly-tér 6/b., I. em., jelantkezni délelőtt. 6334

Irodai teendőkben

és könyvelésben jártas, több évi gyakorlattal bíró, szorgalmas fiatalember azonnali alkalmazást nyer Leandier Aladár gőzfűrészes irodájában. 6318

Házmester

azonnal felvétetik Parényi u. 1. sz. 6369

Bales lapát,

vagy majorgazdát keresek újví belépésre, ki a gazdaság összes ágazatában jártas, rokkant katoná, de munkaképes, kis családú, előnyben részesül. Ajánlatok fizetéssel igény megjelölésével Ifj. Sárosvák Gyula, Temesvári utca címre küldendők. 6372

Lakást keres.

Modern

3 vagy 4 szobás lakást a Borez Béni-tér közelében, lehetőleg azonnala keresek. Ajánlatot kér Hubert Szabadság-tér. 6884

Szépen butorozott

szobát, fűrdőszobával, keresek december 15-re finom, csinos özeveg asszonynál. Ajánlatokat a kiadóhivatalba „Szellemes” jelűre kér. 6366

Modern 6 szobás

lakást keresek a belvárosban azonnala. Cimeket a kiadóba kérek. 6364

Kiadó lakás.

Egy lepcsőházi

különbejáratu, kényelemmel berendezett utcai szoba, fűrdőszoba használattal, azonnali kiadó. Aulich Lajos-utca 2. 6391

Gyógyászat.

Dr. Schajkavszky

lábizzadás elleni szere, biztos, kipróbált ártalmatlan szer, rögtön hat, ára 1 korona. Kapható Földes és Hehs gyógyszerárban.

Ingtalan.

Eladó

a Hegyalja legszébb részén, villamos és Acsev mellett, modern új ház, virágos és baromfi udvarral, szép kerttel, kis szőlő, a hegyen szántófölddel, borkereskedőnek igen alkalmas. Cím a kiadóban 6391

Pargly L.-u. 146. számú

új adómentes magánház, villany- és vízvezeték bevezetéssel, eladó. 6311

Damjanich-utca 2. sz.

két utcára szülő ház, szabadkiszőlő eladó. 6341

Vétel és eladás.

Nagy karácsonyfák

4 méterből 7 méteres magasságig kaphatók az Iratos-utcai vámháznál. 6387

Tejterem

jókarban levő pianó eladó. Cím a kiadóban. 6385

Hozzájárulások,

képeskönyvek, levelezőlap- és emlékalbumok, valamint egyéb karácsonyi ajándékok nagy választéka Deák Béla könyv- és zeneműkereskedése, Forray-utca. 6071

Vessék

a legmagasabb árban uraktól levett férfi ruhát, mindenféle egyenruhát valamint használt butort. Vidékre is megyek. Bleier Ignácz, Boczkó-utca 1. 729

Festő minták.

(Kölcsönzésre is) festővászon és kellek nagy választékban, Deák Béla könyvkereskedésében. Forray-utca. 6071

Új butorhitel!

Butorok a legjobb kivitelben kaphatók, hitelképes egyéneknek kölcsön, és részletfizetésre szállítok Garal Károly bef. cég butorüzletében Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz. 913

Tábori dobozok,

levelező-lapok, levelek és papíráruk nagyban és kicsinyben jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papirkereskedésében és könyvnyomdájában Arad, Szabadság-tér 1. Telefon 308. 601

Különféle.

Tyukszem

és minden bőrkeményedés ellen biztosan ható szer, Hehs gyógyszerész tyukszem-tapasza. A legmegrogzottabb tyukszem a tapasz párnái használata után leválik, a gyórtó fájdalom azonnal megszűnik. Ára 60 fillér, Hehs gyógyszerár, Földes gyógyszerár Arad. 12

Hehs Vasas chinabera.

Suverén szer vérszegénység, sápkór, szédülés, a vérszegénységből eredő idegbajok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, léz., általános gyengeség ellen. Páratlan vérképző és vérjavító. biztos óvszer malárius fertőzések- és minden infektióból eredő meg- betegedés ellen úgy felnőtteknek, mint gyermekeknek. Ára 3 kor. Hehs gyógyszerár, Földes gyógyszerár. 12

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részere felvétetnek a Messenger-boy Irodában, Deák Ferenc-u. 8. Ugyanitt kapható az „Aradi Közlöny.”

345—1916. szám.

Pályázati hirdetés.

Az aradi íz. hitközség a kezelése alatt álló „Macs Lónás, Nanetta és Béla kiházasítási alapítvány” rendelkezésére álló kamataróli kiházasítási pályázatot hirdeti. Pályázhatnak aradi illetőségű, Aradon lakó, jó erkölcsű zsidó leányok, akik „megfelelő házasságra szándékoznak lépni.”

A pályázati kérvények 1916. évi december hó 20-ig az aradi íz. hitközség elnökségénél írásban adandók be. A hitközség előjárásága fenntartja magának azt a jogot, hogy megfelelő pályázók hiányában az alapítvány kamatait az évben nem osztja ki.

Aradon, 1916. évi december hó 8-án tartott előjárásági ülésből. 6393

Risik Jenő, Dr. Nemes Zsigmond, aljegyző h. hitk. elnök.

Ócska horgolt és kötött árukért,

harisnyák- és zocknikért, szakadtakért is, gyapjuból 7.—12.— koronáért kilogrammonként, gyapjából 1 kor. 20 fill. kilogrammonként. Új gyapjupamutért és ezeknek maradékaiért 16 koronáig kilogrammonként. Ócska- és hibás szakokért is 1 kor. 1 kor. 50 fillér kilogrammonként. Fizes Maschinstrickerei Glüeksmann Vilmos, Wica, XV., Stutterheimstrasse 4. (Keresztény cég). Minden küldemény azonnal elszámoltatik, nagyobb tételek személyesen is átvételnek. 7073

10450—1916. pm.

Hirdetmény.

Az Országos Közélelmészeti Hivatal 8351—1916. számú rendelete szerint a cs. és kir. hadsereg főparancsnoksághoz állandóan érkeznek különböző állami és önkormányzati hatóságoktól megkeresések, melyekben különösen a hadsereg részére dolgozó üzemek számára szükségelt petroleum és egyéb motorhajtó anyag átengedése kérelmezetik.

Tekintettel arra, hogy a cs. és kir. hadsereg főparancsnokságnak nem áll módjában az ily kérelmeknek eleget tenni, közhírré teszem, hogy az ilyen irányú kérelmekkel jövőben közvetlenül a m. kir. kereskedelemügyi miniszter urhoz kell fordulni.

Arad, 1916. december 7.

Variassy, polgármester.

786—1916. eln. sz.

Hirdetmény.

A magyar királyi Földművelésügyi miniszterium 112474—1916. számú rendelete alapján figyelemztem a hadifogoly munkásokat foglalkoztatás munkaadókat, hogy a hadifoglyaitat ruhásműi legnagyobb kímélésre hívják fel, mert a hadifoglyok ruházati cikkeinek beszerzése a hadvezetőség részéről is nagy nehézséggel jár.

Arad, 1916. december hó 5.

Green, főkapitány.

Ujságmaculatura ismét kapható kis és nagy mennyiségben.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Hirdetmény.

A kereskedelmi miniszter ur legújabb intézkedése szerint Arad város fogyasztói havonként 200 métermássa petroleumot fognak kapni, Arad megye lakosságának pedig összesen 885 métermássa jut. A petroleumot Aradon ezután is a nagy és kiskereskedők fogják árusítani. Figyelemztem azonban ugy a kereskedőket, mint a lakosságot, hogy ebből az Aradnak szánt 200 métermássából kizárólag aradi lakosok kaphatnak, tehát ebből egy decit sem szabad a város területéről kivinni. Az a kereskedő, akiről bizonyul, hogy tudja nem aradi fogyasztónak adott el petroleumot, büntetésben részesül és az árusításból kizáratik, azt a fogyasztót pedig, aki a kereskedőnek ebben segítséget nyújt, szintén büntetés éri. A nagykereskedőknek ugyancsak tilos Arad számára kapott petroleumból akár hordókon, akár kisebb mennyiségekben Aradról kiszállítani. Ennek szigorú ellenőrzésére a vámháznál szolgálatot teljesítő városi hatósági közegeket egyidejűleg utasítottam.

Nyomatékosan figyelmentetam a kereskedőket, hogy Arad lakosságának a maximális áron (literenkint 50 fillér, kilogrammonként 60 fillér) kötelesek megievvő készletükből eladni. Amennyiben a hatóság-nak tudomására jut, hogy a kereskedők tojás, szárnyas, tengeri stb. elegendően, tehát nem készpénzzel árusítják a petroleumot, az eljárás azonnal megindul ellenük és megfelelő büntetésben lesz részük. Kérem a város lakosságát, hogy a tudomására jutó minden ilyen csere-üzletet jelentsen be a rendőri büntető bíróságnál szóbelileg vagy írásban.

Arad, 1916. december 7.

Variassy, polgármester.

Matteine-féle patkány- és egérirtás

új eljárás szerint.

Patkány- és egérirtáshoz ajánlok patkány- és egérfusz-bacilust. A XX. század legmegbízhatóbb patkány- és egérirtó-szere, csak patkányt és egeret öl meg, emberre vagy állatra nem veszedeimes, tehát mindenütt elhelyezhető.

A patkány- és egérfusz bacilus árai:

1 kis adag 2—300 patkány kiirtására 6 K.

1 nagy adag 3—600 patkány kiirtására 12 K.

„Matteine” vegyszeti laboratorium

Arad, Borez Béni-tér 1. szám.

Telefon 10—45. 2112

Szálloda étterem, kávéház, 9 vendégszobával,

Aradhegyalja egy nagyobb városában betegség miatt azonnal eladó.

Cím a kiadóhivatalban. 6343

Aranyat és Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy beoszerél; ugyszintén régiségeket vesz és elad

Losonczi Lajos

óras és ékszerész üzlete

ARAD, Szabadság-tér. Telefon 964.